

Aktualizacja informatora w ramach projektu „Wiedza potrzebna od zaraz - działania informacyjne i poradnicze na rzecz osób z autyzmem”.
Sierpień 2015 r., aktualizacja częściowa

Aktualizacja informatora w ramach projektu „Autyzm – poradnictwo specjalistyczne przeciw wykluczeniu” realizowanego w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG.

lipiec 2015 r., aktualizacja częściowa

Aktualizacja informatora w ramach projektu „Od wykluczenia do integracji - w obronie podstawowych praw osób z autyzmem” realizowanego przy wsparciu Szwajcarii w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej.

wrzesień 2014 r., aktualizacja częściowa

Informator dla rodziców osób z autyzmem województwo świętokrzyskie 2009 r.

edycja pierwsza, listopad 2009 r.

Aktualizacja Informatora w ramach Projektu „Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, socjalno-prawnego oraz udzielanie informacji o uprawnieniach i usługach na rzecz osób z autyzmem i ich rodzin” współfinansowanego przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
styczeń 2013 r., aktualizacja częściowa

PRZED DIAGNOZĄ.....	3
PO DIAGNOZIE.....	5

I. ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE I REHABILITACYJNE.....	5
POMOC W RAMACH UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO	5
PORADNIE DLA OSÓB Z AUTYZMEM.....	7
PORADNIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO.....	8
PRYWATNE PLACÓWKI DIAGNOSTYCZNE.....	8
INNE PLACÓWKI.....	9
II. POMOC OFEROWANA W RAMACH SYSTEMU EDUKACJI.....	10
ŚWIADCZENIA PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNYCH	10
WCZESNE WSPOMAGANIE ROZWOJU.....	14
PLACÓWKI PRZEDSZKOLNE I SZKOLNE DLA DZIECI Z AUTYZMEM.....	16
III. WSPARCIE OFEROWANE W RAMACH POMOCY SPOŁECZNEJ.....	27
SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE.....	28
ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE - ZASIŁEK CELOWY.....	29
PRACA SOCJALNA I PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE.....	29
IV. ŚWIADCZENIA SOCJALNE DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH RODZIN.....	31
ZASIŁEK PIELĘGNACYJNY.....	31
ZASIŁEK RODZINNY WRAZ Z DODATKAMI.....	33
ŚWIADCZENIE PIELĘGNACYJNE.....	40
SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY.....	42
V. ORZEKANIE O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	44
TRYB ORZEKANIA.....	44
LEGITYMACJE OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ.....	46
UŁGOWE PRZEJAZDY KOMUNIKACJĄ LOKALNĄ.....	46
VI. DOFINANSOWANIE ZE ŚRODKÓW PFRON.....	47
TURNUS REHABILITACYJNY.....	47
DOFINANSOWANIE LIKWIDACJI BARIER TECHNICZNYCH ORAZ KOMUNIKACYJNYCH.....	49
VII. WSPARCIE DOROSŁYCH OSÓB Z AUTYZMEM	50
ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY.....	50
WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ.....	54
ZAKŁADY AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ.....	59
VIII. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH.....	60
SPIS ORGANIZACJI W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKI.....	6

PRZED DIAGNOZĄ

– podejrzenie autyzmu lub innych całościowych zaburzeń rozwojowych

Z badań wynika,
że w większości przypadków
pierwszy niepokój i podejrzenie,
że rozwój dziecka nie jest prawidłowy,
sygnalizują rodzice.

Jest to oczywiste ze względu na charakter zaburzeń autystycznych – są to zaburzenia relacji i porozumiewania się z innymi osobami oraz tendencja do nietypowych, dziwnych, stereotypowych zachowań i zainteresowań, ograniczenie różnorodności zabawy. Wczesne oznaki takich nieprawidłowości rozwojowych są najbardziej zauważalne w naturalnych relacjach i sytuacjach domowych, rodzinnych. Dlatego pierwsi spostrzegać je mogą rodzice.

Niekiedy sygnał wyływa od członków dalszej rodziny, opiekunek, lekarzy, wychowawców przedszkolnych, psychologów lub innych osób mających kontakt z dzieckiem. W przypadku takich podejrzeń, warto szybko zgłosić się na wizytę do specjalistycznego ośrodka (Poradni dla Dzieci z Autyzmem) z prośbą o ocenę rozwoju dziecka (szybko z tego względu, że oczekiwanie na termin wizyty może być długie). W większości tego rodzaju placówek, również finansowanych przez NFZ, **nie jest wymagane skierowanie**. Jeżeli jego przedstawienie jest wymagane, poproś o nie lekarza rodzinnego lub pediatrę w Twojej Poradni podstawowej opieki zdrowotnej.

Informacje o placówkach, w których możesz uzyskać pomoc diagnostyczną, znajdziesz w rozdziale ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE I REHABILITACYJNE

■ **WAŻNE INFORMACJE** ►► Twoje dziecko i Ty potrzebujecie konkretnej oceny prawidłowości rozwoju dziecka – wykluczenia lub potwierdzenia zaburzeń – przez postawienie rozpoznania zgodnego z kryteriami diagnostycznymi obowiązującej w Polsce klasyfikacji Światowej Organizacji Zdrowia ICD-10 (*patrz ramka z wykazem rozpoznań CAŁOŚCIOWYCH ZABURZEŃ ROZWOJOWYCH*).

CAŁOŚCIOWE ZABURZENIA ROZWOJOWE

Wykaz rozpoznań według obowiązującej w Polsce Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-10

F 84 Całościowe zaburzenia rozwojowe

F 84.0 Autyzm dziecięcy

F 84.1 Autyzm atypowy

F 84.2 Zespół Retta

F 84.3 Inne dziecięce zaburzenia dezintegracyjne

F 84.4 Zaburzenia hiperkinetyczne z towarzyszącym upośledzeniem umysłowym i ruchami stereotypowymi

F 84.5 Zespół Aspergera

F 84.8 Inne całościowe zaburzenia rozwojowe

F 84.9 Całościowe zaburzenia rozwojowe, nieokreślone

W przypadkach trudnych diagnostycznie może to być początkowo rozpoznanie wstępne, do dalszej obserwacji i weryfikacji diagnozy w ciągu kilku miesięcy. Placówka, stawiająca rozpoznanie wstępne, powinna wskazać jak i gdzie kontynuować postępowanie diagnostyczne.

W przypadku występowania nieprawidłowości w rozwoju, przedłużenie procesu stawiania ostatecznej diagnozy nie powinno odraczać podjęcia oddziaływań terapeutycznych.

Ze względu na ewentualną potrzebę zapewnienia dziecku odpowiednich świadczeń zdrowotnych, edukacyjnych i pomocy społecznej, konieczne jest uzyskanie **potwierdzenia rozpoznania w formie pisemnego zaświadczenia.**

■ **UWAGA** ►► Opisany wyżej proces diagnostyczny dotyczy ustalenia rozpoznania rozumianego w sensie medycznym, to znaczy czy w przypadku Twojego dziecka występuje lub nie występuje autyzm dziecięcy bądź inne całościowe zaburzenie rozwojowe (ze spektrum autyzmu). Taka diagnoza w terminologii medycznej określana jest jako **diagnoza nozologiczna** (oznacza rozpoznanie konkretnej jednostki chorobowej lub zespołu zaburzeń zgodnie z kryteriami diagnostycznymi klasyfikacji ICD-10).

Oprócz diagnozy nozologicznej niezbędne jest również dokonanie **diagnozy funkcjonalnej** Twojego dziecka. **Diagnoza funkcjonalna** określa poziom rozwojowy dziecka we wszystkich istotnych funkcjach, m.in. ruchowych, percepcyjnych, poznawczych, porozumiewania się z otoczeniem, w odniesieniu do inwentarzy prawidłowego rozwoju. Dokonywana jest przy pomocy odpowiednich skal i testów. Najczęściej stosowanym narzędziem diagnostycznym dla dzieci z autyzmem jest PEP-R (Profil Psychoedukacyjny wg E. Schoplera), a dla młodzieży i dorosłych z autyzmem – jego odpowiednia do wieku wersja AAPEP (lub nowsza TTAP). Diagnoza funkcjonalna jest podstawą do tworzenia **indywidualnych planów i programów terapeutycznych oraz edukacyjnych** dla dzieci i młodzieży z autyzmem. Powinna być cyklicznie ponawiana w miarę rozwoju dziecka. Jest podstawą kompleksowego postępowania terapeutycznego. Dlatego jest niezbędna w następnych etapach po diagnozie nozologicznej.

PO DIAGNOZIE

Jeżeli w wyniku postępowania diagnostycznego podejrzenie zaburzeń rozwoju u Twojego dziecka zostało potwierdzone, jeżeli rozpoznano u niego autyzm dziecięcy, Zespół Aspergera lub inne całościowe zaburzenie rozwojowe to:

twoje dziecko powinno zostać jak najszybciej objęte pomocą terapeutyczną, rehabilitacyjną i edukacyjną.

Składają się na nią świadczenia zdrowotne, edukacyjne (dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) oraz pomocy społecznej, które przedstawiamy w kolejnych rozdziałach Informatora.

■ **UWAGA** ► Z interwencją terapeutyczną nie można czekać również w przypadku przedłużania się procesu diagnostycznego.

Może mieć miejsce sytuacja, w której ze względu na trudności diagnostyczne po pierwszych wizytach nie zostało jeszcze postawione ostateczne, jednoznaczne rozpoznanie. Niezbędna jest wówczas dłuższa obserwacja, kontynuacja postępowania diagnostycznego. Jednak jeżeli diagnoza wstępna potwierdza podejrzenie całościowych zaburzeń rozwojowych, konieczne jest podjęcie oddziaływań terapeutycznych i rehabilitacyjnych bezzwłocznie, na podstawie wstępnego rozpoznania, nie czekając na potwierdzenie ostatecznej diagnozy.

I. ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE I REHABILITACYJNE

■ POMOC W RAMACH UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO

System opieki zdrowotnej w Polsce powinien obejmować pomocą specjalistyczną osoby z autyzmem. Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ) zawiera umowy na świadczenie usług zdrowotnych dla osób z autyzmem i innymi pokrewnymi zaburzeniami rozwojowymi. Usługi te są kontraktowane w ramach Poradni dla Osób z Autyzmem. Także Poradnie Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży mogą zakontraktować świadczenia zdrowotne dla osób z autyzmem, jeżeli prowadzą odpowiednie programy terapeutyczne dla tych osób.

NFZ zawiera kontrakty na świadczenia Poradni dla Osób z Autyzmem również z niepublicznymi poradniami (niepublicznymi zakładami opieki zdrowotnej NZOZ), prowadzonymi przez organizacje pozarządowe (stowarzyszenia i fundacje) oraz podmioty prywatne.

■ **UWAGA** ►► Twoje dziecko może skorzystać ze świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, jeżeli odprowadzane są składki zdrowotne za dziecko (powinno być ono zgłoszone do ubezpieczenia). Korzystając ze służby zdrowia w ramach ubezpieczenia zdrowotnego, należy przedstawić dowód ubezpieczenia.

Jeżeli masz problemy z uzyskaniem dostępu do świadczeń zdrowotnych

(odległy termin wizyty, brak miejsc, brak specjalistycznych placówek zdrowotnych dla osób z autyzmem)

skargi możesz kierować do:

Sekcji Skarg i Wniosków przy Świętokrzyskim Oddziale Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia,

ul. Jana Pawła II 9, 25-025 Kielce, kierownik Sekcji Skarg i Wniosków: tel. (41) 36 46 106; 0609 678 635
e-mail: biuro@nfz-kielce.pl

Działu Skarg i Wniosków przy Centrali Narodowego Funduszu Zdrowia

ul. Grójecka 186, 02-390 Warszawa, tel. (022) 572 61 55, 572 61 95

Biura Rzecznika Praw Pacjenta

ul. Młynarska 46, 01-171 Warszawa, sekretariat: tel. (022) 532 82 50, fax (022) 532 82 30
ogólnopolska bezpłatna infolinia: 800 190 590
e-mail: sekretariat@bpp.gov.pl
www.bpp.gov.pl

Fundacji Instytut Praw Pacjenta i Edukacji Zdrowotnej

ul. Nowogrodzka 62a lok. 315, 02-002 Warszawa, tel. (022) 474 15 22, fax (022) 474 15 23
e-mail: kontakt@prawapacjenta.eu
<http://www.prawapacjenta.eu/>

Dokumentem potwierdzającym prawo do świadczeń zdrowotnych może być:

- dla osoby zatrudnionej na podstawie umowy o pracę – druk ZUS RMUA wydawany przez pracodawcę, aktualne zaświadczenie z zakładu pracy, legitymacja ubezpieczeniowa wraz z aktualnym wpisem i pieczętką (wpis ten ważny jest tylko miesiąc),
- dla osoby prowadzącej działalność gospodarczą – aktualny dowód wpłaty składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- dla osoby ubezpieczonej w KRUS – legitymacja KRUS wraz z dowodem wpłaty ostatniej składki na ubezpieczenie społeczne,
- dla emerytów i rencistów – legitymacja emeryta lub rencisty lub aktualny odcinek emerytury lub renty,
- dla osoby bezrobotnej – aktualne zaświadczenie z Urzędu Pracy,
- dla osoby ubezpieczonej dobrowolnie – umowa zawarta z NFZ wraz z aktualnym dowodem opłaty składki,
- dla członka rodziny osoby ubezpieczonej – dowód opłacenia składki zdrowotnej przez osobę, która zgłosiła członków rodziny do ubezpieczenia zdrowotnego, legitymacja rodzinna z wpisanymi członkami rodziny wraz z aktualną datą i pieczętką płatnika lub ZUS, aktualne zaświadczenie z zakładu pracy, legitymacja emeryta lub rencisty z wpisanymi członkami rodziny wraz z aktualnym odcinkiem emerytury lub renty; w przypadku członków rodziny – dzieci, które ukończyły 18 r.ż., dodatkowo należy przedstawić dokument potwierdzający fakt kontynuacji nauki (do 26 r.ż.) lub dokument potwierdzający znaczny stopień niepełnosprawności.

■ **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje o tym, które poradnie zawarły kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia na leczenie osób z autyzmem można uzyskać:

- dzwoniąc do **Świętokrzyskiego Oddziału NFZ:**

centrala: (041) 364 61 00, fax (041) 343 04 90, Infolinia Świętokrzyskiego OW NFZ: 19488

- na stronie internetowej:

<https://aplikacje.nfz.gov.pl/umowy/Provider/Index?ROK=2015&OW=13&ServiceType=04&Code=&Name=&City=&Nip=&Regon=&Product=%C5%9Bwiadczenia+dla+os%C3%B3b+z+autyzmem&OrthopedicSupply=false>

PORADNIE DLA OSÓB Z AUTYZMEM

DZIAŁAJĄCE W RAMACH PUBLICZNEJ SŁUŻBY ZDROWIA
KTÓRE MAJĄ W 2015 R. ZAWARTY KONTRAKT Z NFZ

BRAK

NIEPUBLICZNE ZAKŁADY OPIEKI ZDROWOTNEJ:
PORADNIE DLA OSÓB Z AUTYZMEM,
KTÓRE MAJĄ W 2015 R. ZAWARTY KONTRAKT Z NFZ

Kielce

Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddział Kielce

NZOZ Poradnia dla Osób z Autyzmem

ul. Mieszka I-ego 79 , 25-624 Kielce, tel. /fax (041) 366 08 56, 345 69 90

e-mail: ktakielce@gmail.com

<http://ktakielce.awardspace.com/>

Dni i godziny przyjmowania pacjentów:

poniedziałek: 7.00-17.00,

wtorek: 7.00-16.30,

środa: 11.00-19.00,

czwartek: 10.30-20.00,

piątek: 11.00-19.00.

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju

- diagnoza psychiatryczna, psychologiczna, logopedyczna

orientacyjny czas oczekiwania: ok. 2- 3 tygodni

kryteria zapisów: dzieci, młodzież, dorośli

Oferowana pomoc:

TERAPIA I REHABILITACJA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju

- terapia 1 na 1 wg modelu TEACCH

- zajęcia Metodą Ruchu Rozwijającego W. Sherborne

- rehabilitacja ruchowa

- terapia logopedyczna

orientacyjny czas oczekiwania: w miarę wolnych miejsc

kryteria wiekowe: dzieci, młodzież, dorośli

PORADNIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO KTÓRE MAJĄ W 2015 R. ZAWARTY KONTRAKT Z NFZ

NZOZ „SYNTONIA”

<http://www.syntonia-kielce.pl/>

Poradnia Zdrowia Psychicznego

ul. Podgórska 20 (osiedle Barwinek), 25-103 Kielce, tel. (041) 341 52 57, 0 609 049 590

Dni i godziny przyjmowania pacjentów:

poniedziałek: 8.00-10.00 i 14.00-16.00,

wtorek: 8.00-18.00,

środa: 10.00-12.00 i 16.00-18.00,

czwartek: 10.00-16.00 i 17.00-19.30,

piątek: 10.00-13.00 i 14.00-15.00.

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- autyzm, całościowe zaburzenia rozwoju
 - diagnoza nozologiczna i funkcjonalna
- orientacyjny czas oczekiwania:** ok. 1,5 miesiąca
kryteria zapisów: dzieci, młodzież, dorośli

Oferowana pomoc:

TERAPIA RODZIN

- psychoedukacja i terapia rodzin
 - integracja sensoryczna
- orientacyjny czas oczekiwania:** w miarę wolnych miejsc
kryteria zapisów: dzieci, młodzież, dorośli

PRYWATNE PLACÓWKI DIAGNOSTYCZNE

Kielce

Specjalistyczny gabinet psychiatrii dzieci i młodzieży - Horecka-Lewitowicz Agata

ul. Paderewskiego 48, 25-502 Kielce, tel. kom. 0 606 643 763

e-mail: lewitowicz@onet.eu

Dni i godziny przyjmowania pacjentów:

poniedziałek, środa, piątek po umówieniu telefonicznym

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju
 - diagnoza psychiatryczna
- orientacyjny czas oczekiwania:** od 2 tygodni do 2 miesięcy
kryteria zapisów: dzieci i młodzież do 18 r.ż.

INNE PLACÓWKI

Skarżysko-Kamienna

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 2

ul. Spacerowa 31, 26-110 Skarżysko-Kamienna, tel./ fax (041) 251 10 41

e-mail: sosw_nr2@poczta.onet.pl

<https://sosw2.edupage.org/>

Ośrodek prowadzi:

Punkt Konsultacyjny dla Dzieci Autystycznych i Ich Rodzin

mgr Małgorzata Kowalska 0 664 970 896

mgr Zofia Maciałyk 0 607 865 176

Dni i godziny przyjmowania pacjentów:

środa, czwartek, piątek: 14.00-16.00.

Punkt nieczynny w okresie wakacyjnym.

UWAGA: *Diagnoza i terapia również dla dzieci i młodzieży spoza Ośrodka.*

Oferowana pomoc:

DIAGNOZA:

- dzieci, młodzież z autyzmem, całościowymi zaburzeniami rozwoju oraz podopieczni SOSW Nr 2
- diagnoza funkcjonalna

orientacyjny czas oczekiwania: około 2-3 miesięcy

kryteria zapisów: dzieci i młodzież

Oferowana pomoc:

TERAPIA i KONSULTACJE:

- dzieci, młodzież z autyzmem, całościowymi zaburzeniami rozwoju oraz podopieczni SOSW Nr 2
- układanie indywidualnych programów terapeutycznych do pracy w domu
- wczesne wspomaganie rozwoju
- superwizje terapii prowadzonej na terenie domu
- Trening Umiejętności Społecznych;
- muzykoterapia wg D. Cramera i C. Orfa;
- świadomość ciała i kontaktu wg Knill'ów;
- Metoda Ruchu Rozwijającego W. Sherborne;
- terapia zabawy;
- kinezylogia edukacyjna P. Dennison'a;
- metoda stymulacji sensorycznej
- zajęcia psychoedukacyjne
- porady dla osób pracujących z dziećmi autystycznymi
- grupy wsparcia dla rodziców i rodzeństwa dzieci z autyzmem
- pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych,
- sesje naukowe, szkolenia i warsztaty dot. autyzmu
- profilaktyka zdrowotna dzieci z autyzmem
- koncerty i wystawy poświęcone autyzmowi
- pomoc w uzyskaniu Specjalistycznych Usług Opiekuńczych

orientacyjny czas oczekiwania: około 1-2 miesięcy

kryteria zapisów: dzieci i młodzież

II. POMOC OFEROWANA W RAMACH SYSTEMU EDUKACJI

■ ŚWIADCZENIA PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNYCH

Poradnie wydają orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego niezbędne w przedszkolach i szkołach oraz opinie o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju, udzielają też pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom i ich rodzinom.

Do zadań poradni psychologiczno-pedagogicznych należy m.in. terapia zaburzeń rozwojowych, pomoc uczniom w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia, zawodu i planowaniu kariery zawodowej, pomoc rodzicom i nauczycielom w diagnozowaniu i rozwijaniu potencjalnych możliwości oraz mocnych stron uczniów, wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji rodziny oraz szkoły.

Poradnie wydają opinie w sprawach dotyczących m.in.:

- wcześniejszego przyjęcia dziecka do szkoły podstawowej oraz odroczenia rozpoczęcia spełniania obowiązku szkolnego,
- dostosowania wymagań edukacyjnych, wynikających z programu nauczania, do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom,
- zwolnienia ucznia z głęboką dysleksją rozwojową z nauki drugiego języka obcego,
- przystąpienia ucznia lub absolwenta z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub ze specyficznymi podstawowej, egzaminu przeprowadzanego w ostatnim roku nauki w gimnazjum, egzaminu maturalnego lub egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, w warunkach i formie dostosowanych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych ucznia lub absolwenta.

Pomoc oferowana w ramach poradni psychologiczno-pedagogicznych
jest bezpłatna.

*Podstawa prawna:
Ustawa z dn. 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2004 ., nr 256, poz. 2572 z (późn. zm.),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie szczegółowych
zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni
specjalistycznych (Dz. U. Nr 228, poz. 1488)*

- **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje dotyczące poradni psychologiczno- pedagogicznych powinny znajdować się w starostwie w Wydziale Edukacji (Oświaty) oraz w analogicznym wydziale Urzędu Miasta lub Urzędu Gminy. Informacji tych można także szukać w Kuratorium Oświaty.

W województwie świętokrzyskim wykaz poradni psychologiczno-pedagogicznych można znaleźć na stronie internetowej Świętokrzyskiego Kuratorium Oświaty:

<http://kuratorium.kielce.pl/3489/poradnie-psychologiczno-pedagogiczne-w-województwie-swietokrzyskim-wykaz-z-rspo>

▶▶ Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne:

Kielce

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Miejski Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych

ul. Urzędnicza 16, 25-317 Kielce, tel. (041) 367 67 28, fax (041) 367 69 51
e-mail: sekretariat@mzppp.pl
<http://www.mzppp.pl/cms/index.php>

powiat buski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Mickiewicza 27, 28-100 Busko-Zdrój, tel./fax (041) 378 35 97
e-mail: pppbusko@neostrada.pl; poradniapp@poczta.onet.pl
<http://www.pppbusko.neostrada.pl/>

powiat jędrzejowski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Reymonta 1, 28-300 Jędrzejów, tel./ fax (041) 386 17 22,
dyrektor: (041) 386 20 81
e-mail: poradnia.jedrzejow@poczta.onet.pl
<http://www.pppjedrzejow.republika.pl/>

powiat kazimierski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Partyzantów 29, 28-500 Kazimierza Wielka, tel./ fax (041) 352 13 49
e-mail: jt.dyrpppkazimierzaw@op.pl

powiat kielecki

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Częstochowska 110, 26-065 Piekoszów, tel./fax (041) 306 11 15
e-mail: ppp_piekoszow@poczta.onet.pl
<http://ppp-piekoszow.pl/>

powiat konecki

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Krakowska 38, 26-200 Końskie, tel./ fax (041) 372 34 00, 372 25 17

e-mail: ppp.konskie@wp.pl

powiat opatowski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. S. Sempołowskiej 3, 27-500 Opatów, tel./ fax (015) 868 26 36

e-mail: poradnia_opatow@op.pl

powiat ostrowiecki

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Żeromskiego 5, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski, tel./ fax (041) 266 59 44

e-mail: bkpp-p@wp.pl; pp-p@post.pl

<http://www.pp-p.pl/>

powiat pińczowski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul Spółdzielcza 6, 28-400 Pińczów, tel./ fax (041) 357 47 01

e-mail: ppp_pinczow@wp.pl

<http://www.ppp.none.pl/>

powiat sandomierski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Mickiewicza 34, 27-600 Sandomierz, tel./ fax (015) 832 32 04

e-mail: ppp1sandomierz@op.pl

<http://ppp.sandomierz.pl/>

powiat skarżyski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Plac Floriański 1, 26-110 Skarżysko-Kamienna, tel./ fax (041) 253 06 86,
tel. kom. 0531 751 684

e-mail: poradniaskar@wp.pl; sekretariat@pppskarzysko.pl

http://pppskarzysko.pl/index.php?p=1_170_Kontakt-PCRE

powiat starachowicki

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Radomska 72, 27-200 Starachowice, tel./ fax (041) 274 73 85

e-mail: poradnia_st@wp.pl

<http://poradniastarachowice.pl/>

powiat staszowski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydają dwie Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne:

Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Staszowie z Filią w Połańcu

ul. Koszarowa 7, 28-200 Staszów, tel./ fax (015) 864 37 59

e-mail: staszpor@op.pl

<http://www.pppstaszow.staszowski.eu/>

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Staszów –

filia w Połańcu

ul. Rusczańska 24, 28-320 Połaniec, tel. (015) 865 01 30

e-mail: ppp_polaniec@interia.pl

<http://www.pppstaszow.pl/>

powiat włoszczowski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Jana III Sobieskiego 38, 29-100 Włoszczowa, tel./ fax (041) 394 33 19,

tel. (041) 394 14 90

e-mail: pppwloszczowa@poczta.onet.pl

<http://www.pppwloszczowa.republika.pl/>

■ Wczesne wspomaganie rozwoju

Pomoc ta organizowana jest dla małych dzieci (od urodzenia do momentu pójścia do szkoły, zazwyczaj do 7 roku życia). Wczesne wspomaganie rozwoju dzieci ma na celu pobudzenie psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności, do podjęcia nauki w szkole.

Wczesne wspomaganie może być organizowane w przedszkolu, w szkole podstawowej, w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, w publicznej i niepublicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, jeżeli mają one możliwość realizacji wskazań zawartych w opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, w szczególności dysponują środkami dydaktycznymi i sprzętem, niezbędnymi do prowadzenia wczesnego wspomagania. Jednak nie wszystkie ww. placówki prowadzą wczesne wspomaganie rozwoju.

Pomoc ta oferowana jest przez zespół specjalistów, w skład którego wchodzi osoby posiadające przygotowanie do pracy z małymi dziećmi z zaburzonym rozwojem psychoruchowym: oligofrenopeda, tyflopeda lub surdopeda, psychologa, logopeda, inni specjaliści – w zależności od potrzeb dziecka i jego rodziny.

Zespół ten ustala kierunki pracy z dzieckiem oraz harmonogram podejmowanych działań w zakresie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka oraz wsparcia jego rodziny. Poza tym do jego zadań należy: nawiązanie współpracy z zakładem opieki zdrowotnej lub ośrodkiem pomocy społecznej w celu zapewnienia dziecku rehabilitacji, terapii lub innych form pomocy, opracowanie i realizacja indywidualnego programu pracy z dzieckiem i jego rodziną, analiza skuteczności pomocy udzielanej w ramach wczesnego wspomagania. Zajęcia w ramach wczesnego wspomagania organizowane są w wymiarze od 4 do 8 godzin w miesiącu.

■ **UWAGA** ► Ze względu na bardzo małą liczbę godzin przewidzianą w ramach Wczesnego Wspomagania Rozwoju (od jednej do dwóch godzin tygodniowo) forma ta może być jedynie uzupełnieniem podstawowych form terapii dla dzieci z autyzmem i innymi całościowymi zaburzeniami rozwoju.

Aby dziecko mogło skorzystać z tego rodzaju wsparcia, musi mieć wydaną opinię o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju. Opinie te wydają publiczne i niepubliczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym poradnie specjalistyczne.

Pomoc oferowana w ramach wczesnego wspomagania rozwoju jest bezpłatna.

*Podstawa prawna:
Ustawa z dn. 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2004 ., nr 256, poz. 2572 z późn. zm.),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 lutego 2009 r.
w sprawie organizowania wczesnego wspomagania rozwoju dzieci(Dz.U.2009.23.13)*

■ **Gdzie szukać informacji?** ► Przede wszystkim postaraj się dotrzeć do publicznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Twoim mieście lub powiecie. Tam można dowiedzieć się o placówkach oświatowych, w których jest prowadzone wczesne wspomaganie rozwoju dziecka. Informacje te powinny znajdować się także w Wydziale Edukacji (Oświaty) Urzędu Miasta lub Urzędu Gminy oraz w analogicznym wydziale w starostwie powiatu.

Kielce

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Terapeutyczno-Wychowawczy Dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem

ul. Krakowska 360 , 25-820 Kielce, tel. (041) 345 99 17,
tel. kom. 0 502 227 042
e-mail: biuro@oretw.pl
<http://www.oretw.pl/>

Ośrodek Wczesnej Interwencji

Oś. Na Stoku 42A, 25-437 Kielce, tel. (041) 332 39 38
<http://www.kielce.psouu.org.pl/index.php/osrodek-wczesnej-interwencji>

Skarżysko-Kamienna

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 2

ul. Spacerowa 31, 26-110 Skarżysko-Kamienna, tel./ fax (041) 251 10 41
e-mail: sosw_nr2@poczta.onet.pl
<https://sosw2.edupage.org/>

powiat buski

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Mickiewicza 23, 28-100 Busko-Zdrój, tel./fax (041) 378 35 97
e-mail: pppbusko@neostrada.pl
<http://www.pppbusko.neostrada.pl/>

powiat jędrzejowski

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Reymonta 1, 28-300 Jędrzejów, tel./ fax (041) 386 17 22
e-mail: poradnia.jedrzejow@poczta.onet.pl

powiat sandomierski

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjny „Radość Życia” dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej

ul. Opatowska 10, 27-600 Sandomierz, tel./ fax (015) 832 11 45 wew. 342, 344
e-mail: ggeva@op.pl
<http://sandomierz.caritas.pl/category/osrodek-radosc-zycia/>

Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Świetlik”

Skowronno Dolne 52, 28-400 Pińczów, tel. kom. 0 664 038 174, 0 668 617 719
<http://www.swietlik.pinczow.com/>

Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Świetlik” w Skowronie Dolnym

powiat skarżyski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Plac Floriański 1, 26-110 Skarżysko-Kamienna, tel./ fax (041) 253 06 86,
tel. kom. 0531 751 684
e-mail: poradniaskar@wp.pl; sekretariat@pppskarzysko.pl
http://pppskarzysko.pl/index.php?p=1_170_Kontakt-PCRE

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2

ul. Spacerowa 31, 26-110 Skarżysko-Kamienna, tel./ fax (041) 251 10
41 e-mail: sosw_nr2@poczta.onet.pl
<https://sosw2.edupage.org/>

powiat staszowski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy

ul. Rytwiańska 23, 28-200 Staszów, tel./ fax (015) 864 37 09
e-mail: halina.labuda@tlen.pl
<http://psouu-staszow.org/>

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Koszarowa 7, 28-200 Staszów, tel./ fax (015) 864 37 59
e-mail: staszpor@op.pl
<http://www.pppstaszow.pl/>

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Staszów – filia w Połańcu

ul. Ruszczańska 24, 28-320 Połaniec, tel. (015) 865 01 30
e-mail: ppp_polaniec@interia.pl
<http://www.pppstaszow.pl/>

■ PLACÓWKI PRZEDSZKOLNE I SZKOLNE DLA DZIECI Z AUTYZMEM

Dzieci z autyzmem, z zespołem Aspergera i innymi zaburzeniami rozwojowymi w wieku przedszkolnym i szkolnym mają prawo do otrzymania orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. O jego wydanie wnioskuje rodzice.

Orzeczenie to jest wydawane dla dzieci i młodzieży, które wymagają stosowania specjalnej organizacji nauki i metod kształcenia. Na tej podstawie przedszkole lub szkoła dostosowuje warunki i formy nauczania do potrzeb dziecka określonych w orzeczeniu. Prawo oświatowe gwarantuje dzieciom i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi możliwość uczęszczania do wszystkich typów przedszkoli i szkół: ogólnodostępnych (tzw. masowych), integracyjnych, z oddziałami integracyjnymi, specjalnych, z oddziałami specjalnymi

Placówka oświatowa, do której uczęszcza dziecko, ma zapewnić mu realizację zaleceń określonych w orzeczeniu. Uczeń taki ma także prawo do dostosowania treści nauczania, a co za tym idzie – dostosowania systemu jego oceniania. Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży z autyzmem wydają poradnie psychologiczno-pedagogiczne wskazane przez kuratora oświaty.

Jeżeli stan zdrowia dziecka znacznie utrudnia lub uniemożliwia uczęszczanie do szkoły (w tym do kl. 0), może być wydane orzeczenie o nauczaniu indywidualnym. Zajęcia te mogą być organizowane w domu rodzinnym, szkole lub w specjalnym ośrodku szkolno- wychowawczym. Możliwe jest także wprowadzanie ucznia na zajęcia z innymi dziećmi, z klasą.

Podstawa prawna:

*Ustawa z dn. 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2004 r., nr 256, poz. 2572 z późn. zm.),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (Dz.U.2010.228.1489),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz.U.2010.228.1490),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 18 września 2008 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. z 2008 r., nr 173, poz. 1072),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 18 września 2008 r. w sprawie sposobu i trybu organizowania indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży (Dz. U. z 2008 r., nr 175, poz. 1086).*

- **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje o przedszkolach i szkołach integracyjnych można znaleźć w Urzędzie Gminy (Miasta) oraz w Kuratorium Oświaty. Informacje o szkołach specjalnych znajdują się w starostwach powiatu i w Kuratoriach Oświaty.

Jeżeli masz problemy z uzyskaniem dostępu do wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, przedszkola, szkoły, poradni psychologiczno-pedagogicznej możesz kontaktować się z:

- wójtem, burmistrzem, prezydentem miasta odpowiedzialnym za sprawy edukacji,
- starostą odpowiedzialnym za sprawy edukacji (jeżeli chodzi o szkoły specjalne, poradnie psychologiczno pedagogiczne).

Jeżeli przedszkole, szkoła, poradnia psychologiczno-pedagogiczna łamie prawa ucznia (nie realizuje zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, nie organizuje zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych, nie dostosowuje programu nauczania do potrzeb dziecka z orzeczonym kształceniem specjalnym), możesz kontaktować się z Rzecznikiem Praw Ucznia (osobą odpowiedzialną za kształcenie uczniów niepełnosprawnych) w:

Świętokrzyskim Kuratorium Oświaty

Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce, tel. (041) 342 16 34, fax (041) 344 88 83
e-mail: kurator@kuratorium.kielce.pl
<http://kuratorium.kielce.pl/>

lub oddziałem Kuratorium Oświaty na Twoim terenie:

Oddział Kuratorium Oświaty w Busku-Zdroju

ul. Grotta 3, 28-100 Busko-Zdrój, tel. (041) 378 48 71, 378 41 26
e-mail: grazyna.koziol@kuratorium.kielce.pl

Oddział Kuratorium Oświaty w Jędrzejowie

ul. Armii Krajowej 9, Armii Krajowej 9, 28-300 Jędrzejów, tel. (041) 386 18 15
e-mail: dariusz.nowak@kuratorium.kielce.pl

Oddział Kuratorium Oświaty w Sandomierzu

ul. Rynek 7, 27-600 Sandomierz, tel. (015) 832 04 54
e-mail: malgorzata.lipa@kuratorium.kielce.pl

Oddział Kuratorium Oświaty w Starachowicach

ul. Partyzantów 1A, 27-200 Starachowice, tel. (041) 274 65 03, 275 42 27
e-mail: andrzej.jakubiec@kuratorium.kielce.pl

■ **SZKOŁY, W KTÓRYCH UCZĄ SIĘ DZIECI Z AUTYZMEM**

Dzieci z autyzmem mają prawo uczęszczać do wszystkich placówek edukacyjnych (ogólnodostępnych, integracyjnych, specjalnych).

■ **SZKOŁY I PRZEDSZKOLA SPECJALNE ORAZ PROWADZĄCE ODDZIAŁY SPECJALNE:**

Kielce

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 1 im. Marii Konopnickiej

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna Nr 8

Specjalna Szkoła Przystosowująca do Pracy

ul. Warszawska 96, 25-401 Kielce, tel. (41) 367 62 80, fax (41) 367 69 55

e-mail: osw1@vp.pl

<http://sosw1.kielce.pl/>

Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy Nr 2

Przedszkole Specjalne

Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 36

Gimnazjum Specjalne Nr 20

Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy Nr 2

ul. Kryształowa 6, 25-705 Kielce, tel./ fax (041) 366 37 50

e-mail: sekretariat@sosw2kielce.pl

<http://www.sosw2kielce.pl/>

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Słabosłyszących i Niesłyszących w Zespole Placówek Szkolno-Wychowawczych

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna

Specjalne Technikum Uzupełniające

ul. Jagiellońska 30, 25-608 Kielce, tel./ fax (041) 367 62 78, fax (41) 367 69 53

e-mail: zpswkielce@poczta.onet.pl

<http://zpsw.kielce.com.pl/06.htm>

**Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 17 Specjalnych im. Karola Wojtyły -
papieża Polaka**

Szkoła Podstawowa Nr 14 Specjalna

- oddział dla uczniów z autyzmem
<http://shorin.pl.pl/zso17kielce/www/autyzm/>

Gimnazjum Nr 17 Specjalne

- oddział dla uczniów z autyzmem
<http://shorin.pl.pl/zso17kielce/www/autyzm/>
ul. Szkolna 29, 25-604 Kielce, tel./ fax (041) 366 25 97
<http://www.zsos17kielce.edu.pl/>

powiat buski

Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna

Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy

Bronina 59, 28-100 Busko-Zdrój, tel./ fax (41) 378 68 58, tel. (41) 882 118 311
e-mail: sosw@sosw-bronina.edu.pl
<http://www.sosw-bronina.edu.pl/>

**Zespół Szkół Specjalnych „Górka” przy Specjalistycznym Szpitalu
Kompleksowej**

Rehabilitacji i Ortopedii Dziecięcej „Górka”

Przedszkole Specjalne

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne Nr1

VI Liceum Ogólnokształcące Specjalne

ul. Sz. Starkiewicza 1, 28-100 Busko-Zdrój, tel. (041)370 34 06
e-mail: zssgorka@poczta.onet.pl
<http://www.zssgorkabusko.pl/>

powiat jędrzejowski

Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy im. Marii Grzegorzewskiej

Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 1

Gimnazjum Specjalne Nr 3

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna Nr 1

ul. B. Krzywoustego 4, 28-300 Jędrzejów, tel./ fax (041) 386 22 78
e-mail: sekretariat@soswjedrzejow.pl
<http://www.soswjedrzejow.pl/>

Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy

Mnichów 135, 28-300 Jędrzejów, tel. (041) 387 35 12

Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy

Węglieniec 1, 28-300 Jędrzejów, tel./ fax (041) 386 59 41

powiat kazimierski

Zespół Placówek Szkolno-Wychowawczo-Rewalidacyjnych

Wczesne wspomaganie rozwoju

Przedszkole Specjalne

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna

Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy

Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

Cudzynowice 175, 28-500 Kazimierza Wielka, tel./ fax (41) 352 12 21

e-mail: soswkazimierza@o2.pl

<http://sosw.kazimierzaw.pl/>

powiat konecki

Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy

Publiczna Szkoła Podstawowa Specjalna

Publiczne Gimnazjum Specjalne

Barycz 64, 26-200 Końskie, tel./ fax (041) 372 52 19

e-mail: sosw.barycz@onet.pl

<http://soswbarycz.szkolnastrona.pl/>

Zespół Szkół Specjalnych przy Świętokrzyskim Centrum Rehabilitacji

Oddział Przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej Specjalnej

Publiczna Szkoła Podstawowa Specjalna

Publiczne Gimnazjum Specjalne

Czarniecka Góra 43, 26-220 Stąporków, tel./ fax (041) 374 02 02

e-mail: zszczarnieckagora@wp.pl

powiat opatowski

Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne

Jałowesy 124, 27-500 Opatów, tel./ fax (015) 868 25 56

e-mail: jalowesy@poczta.onet.pl

<http://www.soswjalowesy.opatow.net/>

Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne

Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy

Dębno 69, 27-530 Ożarów, tel./fax (015) 861 05 22

e-mail: soszwdebno@poczta.onet.pl

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne

Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy

Niemienice 95, 27-580 Sadowie, tel. (015) 869 28 14, fax (015) 869 28 15

e-mail: soswniemienice@poczta.onet.pl

<http://www.soswniemienice.pl/>

**Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
Gimnazjum Specjalne
Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy**
Sulejów 69, 27-515 Tarłów, tel./ fax (015) 838 51 71
e-mail: sosw-sulejow@euro.soft.com.p

powiat ostrowiecki

**Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka
Publiczna Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 1**
- oddziały dla uczniów z autyzmem
Publiczne Gimnazjum Specjalne Nr 1
- oddziały dla uczniów z autyzmem
**Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące Specjalne
Publiczna Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna
Internat**
ul. Gulińskiego 8, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski, tel./ fax (041) 247 47 20
e-mail: sosw-ostrowiec1@wp.pl
<https://soswostrowiec.edupage.org/>

**Zespół Szkół Specjalnych w Zakładzie Rehabilitacyjno-Opiekuńczym
dla Dzieci z Zespołami Neurologicznymi**
**Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 2
Publiczne Gimnazjum Specjalne Nr 3
Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy**
ul. Hłżecka 31, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski, tel./ fax (041) 263 44 99
e-mail: zespszkspec@poczta.onet.pl

powiat pińczowski

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. bł. ks. J. Pawłowskiego
**Szkoła Podstawowa
Specjalna Gimnazjum
Specjalne Zasadnicza
Szkoła Zawodowa
Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy**
ul. J. Piłsudskiego 13, 28-400 Pińczów, tel./ fax (041) 357 30 13
e-mail: soswpinczow@gmail.com
<https://soswpinczow.edupage.org/>

powiat sandomierski

Zespół Szkół Specjalnych w Ośrodku Rehabilitacyjno– Edukacyjnym „Radość Życia” dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej (organ prowadzący Caritas Diecezji Sandomierskiej)

Przedszkole Specjalne

Niepubliczna Szkoła Podstawowa Specjalna dla Uczniów z Autyzmem

Uwaga: W szkole podstawowej zajęcia odbywają się w oddziałach edukacyjno-terapeutycznych o liczbie uczniów od 2 do 4. Prowadzona jest terapia indywidualna dla osób autystycznych w oparciu o metodę behawioralną.

Niepubliczne Gimnazjum Specjalne dla Uczniów z Autyzmem

Szkoła Podstawowa Specjalna dla dzieci i młodzieży

z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym

i znacznym

Gimnazjum Specjalne dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem

umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym

Szkoła Specjalna Przesposabiająca do Pracy

ul. Opatowska 10, 27-600 Sandomierz, tel./ fax (015) 832 11 45 wew. 342, 344

e-mail: ggeva@op.pl

powiat skarżyski

Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy Nr 1 im. Janusza Korczaka

Szkoła Podstawowa

Specjalna Gimnazjum

Specjalne Zasadnicza

Szkoła Zawodowa

Szkoła Specjalna Przesposabiająca do Pracy

Plac Floriański 1, 26-110 Skarżysko-Kamienna, tel./ fax (041) 252 36 20

e-mail: mpiatek27@wp.pl

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 2

(dla dzieci niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz z autyzmem i ze sprzężonymi niepełnosprawnościami)

Zespół Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka

Przedszkole Specjalne „POD SŁONECZNIKIEM”

Szkoła Podstawowa Specjalna

oddziały dla uczniów z autyzmem

Gimnazjum Specjalne

oddziały dla uczniów z autyzmem

Szkoła Specjalna Przesposabiająca do Pracy

Internat

Punkt Konsultacyjny dla Dzieci z Autyzmem i ich Rodzin

ul. Spacerowa 31, 26-110 Skarżysko-Kamienna, tel./ fax (041) 251 10 41

e-mail: sosw_nr2@poczta.onet.pl

<https://sosw2.edupage.org/>

powiat starachowicki

Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy
Szkoła Podstawowa Specjalna
Gimnazjum Specjalne
Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące Specjalne
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna
Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy
ul. Staszica 16, 27-200 Starachowice, tel./ fax (041) 274 71 73
e-mail: soswstce@pro.onet.pl
<http://www.sosw.starachowice.pl/>

powiat staszowski

Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy
ul. Rytwiańska 23, 28-200 Staszów, tel./ fax (015) 864 37 09
e-mail: halina.labuda@tlen.pl
<http://psouu-staszow.org/>

■ SZKOŁY I PRZEDSZKOLA INTEGRACYJNE LUB Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI:

Kielce

Integracyjne Przedszkole Samorządowe Nr 27
ul. Toporowskiego 11 A, 25-533 Kielce, tel./ fax (041) 367 60 66
e-mail: przedszkole@ips27.pl
<http://www.ips27.pl/aktualnosci.html>

Przedszkole Samorządowe Nr 19 z Oddziałami Integracyjnymi
Os. Na Stoku 98, 25-437 Kielce, tel./ fax (041) 331 70 08
e-mail: ps19kielce@op.pl
<http://www.ps19kielce.edu.pl/>

III Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Integracyjnymi im. Cypriana Kamila Norwida
ul. Jagiellońska 4, 25-613 Kielce, tel. (041) 367 61 61 , fax (041) 367 69 19
e-mail: 3lo@3lo.kielce.pl
<http://www.3lo.kielce.pl/>

Zespół Szkół Ogólnokształcących Integracyjnych Nr 4
Szkoła Podstawowa Integracyjna nr 11 im. Bohaterów Warszawy
Gimnazjum Integracyjne nr 4 im. Jana Karłowicza
IX Liceum Ogólnokształcące Integracyjne
ul. Jasna 20/22, 25-523 Kielce, tel. (041) 366 39 95, fax (041) 343 80 62
e-mail: szkolaintegrackielce@o2.pl
<http://zsoi4.net/start.php>

Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 15 z Oddziałami Integracyjnymi
Szkoła Podstawowa Nr 31 z Oddziałami
Integracyjnymi im. Henryka Sienkiewicza
Gimnazjum Nr 15 z oddziałami integracyjnymi im. Henryka Sienkiewicza
VIII Liceum Ogólnokształcące z oddziałami integracyjnymi im. Henryka
Sienkiewicza
ul. Krzemionkowa 1, 25-705 Kielce, tel. (041) 347 88 50, fax (041) 366 33 24

powiat buski

Szkoła Podstawowa Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi
ul. J. Korczaka 13, 28-180 Busko-Zdrój, tel. (041) 378 33 37
e-mail: sp2_busko@op.pl

powiat ostrowiecki

Przedszkole Publiczne Nr 12 z Oddziałami
Integracyjnymi im. Marii Komopnickiej
Os. Słoneczne 5, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski, tel./ fax (041) 247 52 94
e-mail: pp12ostr@interia.pl
<http://pp12.pl/>

Zespół Szkół Publicznych Nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi
Gimnazjum Nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi
ul. Focha 3, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski, tel./ fax (041) 247 90 45
e-mail: zsp1psp11pg5@wp.pl
<http://www.arl.ostrowiec.pl/bip/zsp1/>

Publiczne Gimnazjum Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi
ul. Polna 56, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski, tel. (041) 262 00 32
e-mail: gim2ostrowiec@neostrada.pl
<http://www.gim2ostrowiec.szkołnastrona.pl/>

powiat sandomierski

Samorządowe Przedszkole Nr 6 z Oddziałem Integracyjnym
ul. Por. T. Króla 3, 27-600 Sandomierz, tel. (015) 832 47 56
e-mail: przed6@um.sandomierz.pl
<http://www.sandomierz.pl/przed6>

Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Armii Krajowej z Oddziałem Integracyjnym
ul. Flisaków 30, 27-600 Sandomierz, tel. (015) 832 25 63
e-mail: spnr3sandomierz@poczta.onet.pl
<http://www.sp3.sandomierz.pl>

Gimnazjum Nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi
ul. Cieśli 2, 27- 600 Sandomierz, tel./ fax (015) 832 59 30
e-mail: gimnazjum@gim1.sandomierz.pl, sekretariat@gim1.sandomierz.pl
<http://www.gim1.sandomierz.pl>

Gimnazjum Nr 2 im.2 Pułku Piechoty Legionów z Oddziałem Integracyjnym
ul. Flisaków 30 , 27-600 Sandomierz, tel. (015) 832 22 26
e-mail: kaz@gim2san.neostrada.pl
<http://www.gim2.sandomierz.pl>

powiat skarżyski

Zespół Placówek Oświatowych nr 3 w Skarżysku Kamiennej
Przedszkole Publiczne Nr 12 z Oddziałami Integracyjnymi
e-mail: przedszkole12.sko@interia.pl
Szkoła Podstawowa Nr 3 im. H. Sienkiewicza z Oddziałami Integracyjnymi
ul. Sportowa 30, 26-110 Skarżysko-Kamienna, tel. (041) 253 20 74
e-mail: sp3skarzynsko-kam@wp.pl
<http://www.sp3skarzynsko-kam.webpark.pl>

powiat starachowicki

Przedszkole Miejskie Nr 11 z Oddziałami Integracyjnymi im. Misia Uszatka
ul. Górna 13, 27-200 Starachowice, tel. (041) 274 24 10

Szkoła Podstawowa Nr 10 z Oddziałami Integracyjnymi
ul. Armii Krajowej 1, 27-200 Starachowice, tel. (041) 274 61 79
e-mail: sp10integra@wp.pl

Szkoła Podstawowa Nr 13 im. Kornela Makuszyńskiego z Oddziałem Integracyjnym
ul. Prądyńskiego 2, 27-200 Starachowice, tel. (041) 273 20 70
e-mail: sp13starachowice@op.pl; sekretariatsp13@gmail.com
<http://www.sp13starachowice.pl/>

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi w Jagodnem
Jagodne 102, 27-220 Mirzec, tel. (041) 271 41 26
e-mail: spjagodnel@poczta.onet.pl
<http://www.spjagodne.szkolnastrona.pl/>

Gimnazjum Nr 3 im. Henryka Sienkiewicza z Oddziałami Integracyjnymi
ul. Leśna 2, 27-206 Starachowice, tel. (041) 274 17 37, 275 60 30,
fax (041) 275 60 31
e-mail: gimnazjumnr3@interia.pl
<http://gimnazjumnr3.w.interia.pl>

Gimnazjum Publiczne z Oddziałami Integracyjnymi im J. i J. Prendowskich
Mirzec Stary 10, 27-220 Mirzec, tel./ fax (041) 271 30 15
e-mail: gimnazjummirzec@poczta.onet.pl
<http://www.gimnazjum-mirzec.pl/>

powiat staszowski

Przedszkole Publiczne Integracyjne
ul. Madalińskiego 1, 28-230 Połaniec, tel. (015) 865 09 16
e-mail: przedszkole.polaniec@interia.pl
<http://przedszkola.polaniec.pl/publiczne/index.php/przedszkole>

Publiczna Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. T. Kościuszki
ul. Żapniowska 1, 28-230 Połaniec, tel. (15) 865 07 31, fax (15) 865 09 87
e-mail: psppolaniec@poczta.onet.pl
<http://www.podstawowa.polaniec.pl/>

Publiczne Gimnazjum Nr 1 Integracyjne im. Królowej Jadwigi
ul. Żapniowska 1, 28-230 Połaniec, tel. (015) 865 14 54

powiat włoszczowski

Przedszkole Samorządowe Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi
ul. Partyzantów 102, 29-100 Włoszczowa, tel. (041) 394 34 19
e-mail: sp3wl@op.pl
<http://www.ps3wloszczowa.org/>

Publiczne Gimnazjum z Oddziałem Integracyjnym
ul. Jana Brożka 7, 29-100 Włoszczowa, tel. (041) 394 70 93

Zespół Placówek Oświatowych Nr 2
Publiczne Gimnazjum Nr 2 z Oddziałem Integracyjnymi
ul. Różana 16, 29-100 Włoszczowa, tel./ fax (041) 394 26 99
e-mail: pgrozana@wp.pl, sprozana@wp.pl
<http://zpo2wloszczowa.superszkolna.pl/>

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3
III Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Integracyjnymi
III Liceum Profilowane z Oddziałami Integracyjnymi
Technikum Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi
ul. Wiśniowa 23, 29-100 Włoszczowa, tel./ fax (041) 394 27 77
e-mail: zsp3sekretariat@op.pl
<http://www.zsp3.pl/>

■ PRZEDSZKOLA I SZKOŁY PROWADZONE PRZEZ ORGANIZACJE
POZARZĄDOWE DZIAŁAJACE NA RZECZ OSÓB Z AUTYZMEM

Kielce

Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddział w Kielcach

ul. Mieszka 1-ego 79 , 25-624 Kielce, tel. /fax (041) 366 08 56, 345 69 90

e-mail: ktakielce@gmail.com

<http://ktakielce.awardspace.com/>

KTA prowadzi:

Ośrodek Rehabilitacyjno - Edukacyjno - Terapeutyczno - Wychowawczy

Dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem

ul. Krakowska 369, 25-820 Kielce, tel./ fax (041) 345 99 17, 502 227 041

e-mail: biuro@oretw.pl

<http://www.oretw.pl/>

<http://ktakielce.awardspace.com/>

Niepubliczne Przedszkole Specjalne dla Dzieci z Autyzmem

„Słowicza ferajna”

ul. Krakowska 369, 25-820 Kielce, tel./ fax (041) 345 99 17, 502 227 041

e-mail: biuro@oretw.pl

<http://www.oretw.pl/>

<http://oretw.pl/przedszkole-slowicza-ferajna/>

III. WSPARCIE OFEROWANE W RAMACH POMOCY SPOŁECZNEJ

Jeżeli jesteś w trudnej sytuacji życiowej,
spowodowanej wychowywaniem dziecka z
autyzmem, **masz prawo** skorzystać z różnych form
wsparcia oferowanego w ramach pomocy
społecznej
przez ośrodek pomocy społecznej (OPS).

Spełniając warunki dotyczące dochodów, możesz starać się w OPS m.in. o zasiłek celowy. Natomiast niezależnie od dochodów masz prawo do pomocy w formie pracy socjalnej, poradnictwa oraz specjalistycznych usług opiekuńczych (pomoc dla Twojego dziecka).

■ SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE (SUO)

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (SUO) są dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Usługi te są świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Wsparcie w postaci usług przyznaje się osobom, które wymagają pomocy innych. Ośrodek Pomocy Społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala w decyzji administracyjnej ich zakres, okres i miejsce świadczenia.

W ramach SUO prowadzone jest m.in.: uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, w tym także wspólne organizowanie i spędzanie czasu wolnego, korzystanie z usług różnych instytucji, asystowanie w codziennych czynnościach życiowych, usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu, t.j. współpraca ze specjalistami w zakresie wspierania psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjno-terapeutycznego zmierzającego do wszechstronnej aktywizacji osoby korzystającej ze specjalistycznych usług. W ramach usług mogą być realizowane zalecenia przekazywane przez terapeutów do pracy w domu. Specjalistyczne usługi są świadczone przez osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu m.in.: pracownika socjalnego, psychologa, pedagoga, logopedy, terapeutę zajęciowego, asystenta osoby niepełnosprawnej lub innego zawodu dającego wiedzę i umiejętności pozwalające świadczyć określone specjalistyczne usługi. Osoby te muszą także posiadać określony w przepisach staż pracy.

■ **UWAGA** ►► Specjalistyczne usługi opiekuńcze są szczególnie cenną formą wspomagania umożliwiającą m.in.:

- zapewnienie dzieciom i młodzieży intensywnych form kompleksowych oddziaływań (najlepiej przez współpracę osób świadczących SUO ze specjalistycznym ośrodkiem, w którym będą przygotowywane programy terapeutyczne, rehabilitacyjne i edukacyjne),
- pomoc asystenta w różnych sytuacjach życiowych – w placówkach edukacyjnych oraz aktywizacji społecznej i zawodowej, a także w integracji społecznej w codziennym życiu.

SUO przyznawane są niezależnie od dochodów. Jednak poziom dochodów odgrywa rolę przy ustalaniu odpłatności za korzystanie z usług. W przypadku dochodu poniżej 477 zł netto na osobę w rodzinie, usługi te realizowane są nieodpłatnie, w przypadku przekroczenia tego progu są współfinansowane w różnym stopniu przez świadczeniobiorcę.

►► WAŻNE! ◄◄

Jeżeli chcesz starać się o specjalistyczne usługi opiekuńcze:

- należy złożyć w Ośrodku Pomocy Społecznej podanie o przyznanie tej formy pomocy (na kopii podania poprosz o potwierdzenie jego złożenia, podanie możesz także posłać listem poleconym),
- konieczne jest dołączenie zaświadczenia lekarskiego, wydanego przez lekarza psychiatrę, które określa potrzebę korzystania z usług,
- OPS przeprowadzi wywiad środowiskowy,
- OPS powinien wydać decyzję administracyjną dot. przyznania bądź nie tej formy pomocy,
- usługi przysługują niezależnie od tego czy rodzic zrezygnował z pracy, by opiekować się dzieckiem czy też pracuje,
- fakt, że dziecko chodzi do przedszkola czy szkoły nie stanowi powodu odmowy przyznania usług.

Więcej na temat SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi można przeczytać na stronie internetowej Fundacji SYNAPSIS:

http://www.synapsis.org.pl/images/poradniki/rozporzadzenie_suo.pdf

<http://www.synapsis.org.pl/images/poradniki/suo.pdf>

■ ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE – ZASIŁEK CELOWY

Zasiłek celowy przyznawany jest na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej (np. pokrycie kosztów zakupu leków, opłacenie specjalistycznej terapii, niedostępnej w ramach publicznej służby zdrowia, pokrycie kosztów dojazdu na terapię, zakup żywności, opału).

Zasiłek ten przyznawany jest rodzinom, w których miesięczny dochód netto (po odjęciu składek emerytalno-rentowych, zdrowotnych i ew. alimentów płaconych przez członka rodziny) nie przekracza 351 zł na osobę.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach rodzinie przekraczającej kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości 351 zł lub 477 zł.

Z podaniem o zasiłek celowy należy zwrócić się do OPS w miejscu zamieszkania. W trakcie procedury przyznawania pomocy zostanie przeprowadzony wywiad środowiskowy przez pracownika socjalnego; trzeba będzie dostarczyć także informacje o dochodach rodziny.

■ PRACA SOCJALNA I PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE

Praca socjalna świadczona jest przez pracownika socjalnego i ma na celu wsparcie osób i rodzin (m.in. rozwinięcie i wzmocnienie aktywności i samodzielności życiowej), opiekujących się osobą z autyzmem. W ramach pracy socjalnej można oczekiwać wsparcia w pokierowaniu gdzie i jak załatwić sprawy związane np. z uzyskaniem dla dziecka stosownego orzeczenia, świadczeń. Pracownik socjalny powinien wspierać rodzinę także w szukaniu miejsc, w których można uzyskać pomoc dla dziecka, młodej czy dorosłej osoby z autyzmem, kierować do innych instytucji pomocowych. Praca socjalna i poradnictwo świadczone są osobom i rodzinom bez względu na posiadany przez nie dochód. Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub potrzebują wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych. Poradnictwo rodzinne obejmuje szeroko rozumiane problemy dot. funkcjonowania rodziny, w tym problemy związane z opieką nad osobą niepełnosprawną. Prowadzenie pracy socjalnej i poradnictwa socjalnego nie wymaga przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, ani wydania decyzji administracyjnej w tej sprawie.

Podstawa prawna:
Ustawa z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.2009.175.1362 j.t.)
Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dn. 19 kwietnia 2005 r.
Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 stycznia 2011 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. Nr 27, poz. 138),
Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dn. 22 września 2005 r.
w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. z 2005 r., nr 189, poz. 1598 z późn. zm.)

**Jeżeli masz problemy z uzyskaniem specjalistycznych usług opiekuńczych
możesz kontaktować się z:**

Wydziałem Polityki Społecznej w Świętokrzyskim Urzędzie Wojewódzkim

al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce, 25-516 Kielce, tel. (041) 342 14 27, 342 14 15,
fax (041) 342 13 72

e-mail: wps00@kielce.uw.gov.pl

<http://www.kielce.uw.gov.pl/pl/urząd/urząd-województwi/wydziały-suw/wydział-polityki-społecz/6384,Wydział-Polityki-Społecznej.html>

lub

Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Kielcach

Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce, tel. (041) 342 12 93, fax (041) 344 30 94

e-mail: bjg@sejmik.kielce.pl

- **Gdzie szukać informacji?** ►► W zależności od tego czy mieszkasz w gminie miejskiej, miejsko-wiejskiej, wiejskiej, ośrodek pomocy społecznej może nosić nazwę: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Informacje o Ośrodku Pomocy Społecznej w Twojej gminie możesz uzyskać w Urzędzie Gminy (Miasta).

IV. ŚWIADCZENIA SOCJALNE DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH RODZIN

Jeżeli wychowujesz dziecko niepełnosprawne (tj. z orzeczoną niepełnosprawnością), masz prawo do ubiegania się o świadczenia rodzinne (zasiłek pielęgnacyjny, zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, świadczenie pielęgnacyjne). Świadczenia te mają na celu pokrycie, choćby częściowe, wydatków związanych z wychowywaniem dziecka niepełnosprawnego.

■ ZASIŁEK PIELEGNACYJNY

Zasiłek pielęgnacyjny przyznawany jest osobie niepełnosprawnej lub jej opiekunowi prawnemu w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Kwota zasiłku pielęgnacyjnego wynosi 153,00 zł miesięcznie. Jego przyznanie nie jest uzależnione od wysokości dochodów (świadczenie to przysługuje niezależnie od wysokości dochodów).

Ustawą z dnia 17 października 2008 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 18 grudnia 2008 r., Nr 223, poz. 1456), **okres zasiłkowy ustalony został na okres od 1 listopada do 31 października następnego roku kalendarzowego.**

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

- niepełnosprawnemu dziecku do 16 roku życia z orzeczoną niepełnosprawnością,
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała przed ukończeniem 21 roku życia,
- osobie, która ukończyła 75 lat.

Zasiłek pielęgnacyjny NIE przysługuje:

- osobie przebywającej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, jeżeli pobyt tej osoby i udzielane przez tę instytucję świadczenia częściowo lub w całości finansowane są z budżetu państwa albo z Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ),
- osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego.

Dokumenty wymagane przy ubieganiu się o zasiłek pielęgnacyjny

Do wniosku o ustalenie prawa do zasiłku pielęgnacyjnego należy dołączyć:

- uwierzytelnioną kopię dokumentu stwierdzającego tożsamość (dowodu osobistego) osoby ubiegającej się o zasiłek pielęgnacyjny (kopię tę może uwierzytelnić – potwierdzić zgodność z oryginałem urzędnik przyjmujący dokumenty; uwierzytelnienia kopii dokumentu można dokonać także w urzędzie wystawiającym dokument tożsamości, np. w odpowiednim wydziale urzędu miasta wydającym dowody osobiste; uwierzytelnienie to jest dokonywane bezpłatnie),
- orzeczenie o niepełnosprawności (w przypadku ubiegania się o zasiłek na dziecko do 16 roku życia),

albo

- orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem daty powstania niepełnosprawności (w przypadku ubiegania się o zasiłek na osobę powyżej 16 roku życia),

albo

- orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności (w przypadku ubiegania się o zasiłek na osobę powyżej 16 roku życia).

Postępowanie w sprawach o zasiłek pielęgnacyjny

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się na wniosek rodziców, opiekuna faktycznego dziecka, opiekuna prawnego dziecka, pełnoletniej osoby niepełnosprawnej lub innej osoby upoważnionej do reprezentowania dziecka lub pełnoletniej osoby niepełnosprawnej.

Prawo do zasiłku pielęgnacyjnego ustala się na czas nieokreślony, chyba że orzeczenie o niepełnosprawności bądź stopniu niepełnosprawności zostało wydane na czas określony (np. na okres jednego roku).

W przypadku, gdy wniosek o przyznanie zasiłku zostanie złożony w ciągu 3 miesięcy od wydania orzeczenia o niepełnosprawności, zasiłek przyznaje się od dnia zgłoszenia wniosku o wydanie orzeczenia.

Ponadto w przypadku utraty ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności i ponownego ustalenia niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności stanowiącego kontynuację poprzedniego orzeczenia, prawo do zasiłku ustala się od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym upłynął termin ważności poprzedniego orzeczenia, jeżeli osoba spełnia warunki uprawniające do nabycia tych świadczeń oraz złożyła wniosek o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności w terminie miesiąca od dnia utraty ważności poprzedniego orzeczenia, zaś wniosek o przyznanie świadczenia w terminie 3 miesięcy od dnia wydania orzeczenia.

Uprawnienia do zasiłku pielęgnacyjnego ustala i wypłaca gmina (urząd gminy/miasta) lub ośrodek pomocy społecznej.

■ ZASIŁEK RODZINNY WRAZ Z DODATKAMI

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka, w tym dziecka niepełnosprawnego.

Uprawnionymi do ubiegania się o zasiłek rodzinny wraz z dodatkami są obywatele polscy oraz cudzoziemcy:

- do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską umów dwustronnych o zabezpieczeniu społecznym,
- przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na osiedlenie się, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony udzielonego w związku z okolicznością, o której mowa w art. 53 ust. 1 pkt 13 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach lub w związku z uzyskaniem w Polsce statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, jeżeli zamieszkują z członkami rodzin na terytorium Polski.

Świadczenia rodzinne przysługują w/w osobom, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej przez okres zasiłkowy, w którym otrzymują świadczenia rodzinne, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

WYSOKOŚĆ DOCHODU UPRAWNIAJĄCA DO ZASIŁKU RODZINNEGO WRAZ Z DODATKAMI

Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód na osobę w rodzinie, uzyskany w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy nie przekracza kwoty określonej w ustawie.

Prawo do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami ustala się na okres dwunastu miesięcy.

Ustawą z dnia 17 października 2008 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2008 r., Nr 223, poz. 1456) okres zasiłkowy ustalony został na okres od 1 listopada do 31 października następnego roku kalendarzowego.

Wniosek o przyznanie zasiłku rodzinnego oraz przysługujących do niego dodatków można złożyć w czasie trwania tego okresu. Prawo do zasiłku ustalane jest wtedy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek do końca danego okresu zasiłkowego.

Zasiłek rodzinny przysługuje osobom, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się **nie przekracza kwoty 574,00 zł**. Natomiast w przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się **nie przekracza kwoty 664,00 zł**.

Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki z tytułu:

- urodzenia dziecka,
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- samotnego wychowywania dziecka,
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- rozpoczęcia roku szkolnego,

- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków przysługuje:

- rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka,
- opiekunowi faktycznemu dziecka (o ile wystąpił do sądu z wnioskiem o przysposobienie dziecka),
- osobie uczącej się do ukończenia przez nią 24 r.ż. (w rozumieniu ustawy jest nią oznaczona osoba pełnoletnią uczącą się, niepozostającą na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony). *uwaga: w dalszej części opracowania pominięte zostaną zagadnienia związane z prawem do zasiłku rodzinnego dla osoby uczącej się.*

Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami przysługuje na:

- **dziecko do ukończenia 18 roku życia**, a jeżeli kształci się w szkole – do czasu ukończenia nauki, nie dłużej jednak, niż do ukończenia 21 lat,
- **dziecko niepełnosprawne legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym** (o ile niepełnosprawność powstała do 21. r.ż.) **lub znacznym do ukończenia 24 roku życia**, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub szkole wyższej.

Zgodnie z przepisami za dzieci uważa się dzieci własne osoby ubiegającej się o zasiłek, dzieci jej małżonka, dzieci przysposobione (adoptowane) oraz dzieci, w sprawie których toczy się postępowanie o przysposobienie lub dzieci znajdujące się pod opieką prawną.

Zasiłek rodzinny NIE przysługuje na dziecko, jeżeli

przebywa ono w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie (instytucją taką jest m.in.: dom pomocy społecznej, placówka opiekuńczo-wychowawcza, zakład opiekuńczo-leczniczy, zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, szkoła zapewniająca nieodpłatnie pełne utrzymanie),

- przebywa w rodzinie zastępczej,
- pozostaje w związku małżeńskim,
- jest uprawnione do zasiłku rodzinnego na własne dziecko,
- osobie samotnie wychowującej dziecko nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz tego dziecka od drugiego z rodziców, chyba, że: rodzice lub jedno z rodziców dziecka nie żyje, ojciec dziecka jest nieznan, powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone, sąd zobowiązał jednego z rodziców do ponoszenia całkowitych kosztów utrzymania dziecka i nie zobowiązał drugiego z rodziców do świadczenia alimentacyjnego na rzecz tego dziecka,
- członkowi rodziny przysługuje na dziecko zasiłek rodzinny zagranicą, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

W przypadku osób utrzymujących się z gospodarstwa rolnego przyjmuje się, że miesięczny dochód z 1 ha przeliczeniowego wynosi 1/12 dochodu z pracy w gospodarstwach indywidualnych ogłaszanego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", nie później niż do dnia 23 września każdego roku przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie danych statystycznych art. 18 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., nr 13681, z późn. zm.).

Zasiłek rodzinny i dodatki przysługują, chociaż dochód na osobę w rodzinie przekracza podane wyżej kwoty, jeżeli kwota tego przekroczenia przypadająca na osobę w rodzinie jest niższa lub równa kwocie najniższego zasiłku rodzinnego (tj. 115 zł) i jeżeli zasiłek rodzinny przysługiwał w poprzednim okresie zasiłkowym. W przypadku przekroczenia dochodu w kolejnym roku kalendarzowym zasiłek rodzinny nie przysługuje.

Jeżeli sytuacja rodziny uległa pogorszeniu, nastąpiła utrata dochodu (np. rodzic stracił pracę lub otrzymuje mniejszą pensję, albo gdy rozpoczął urlop wychowawczy, utracił prawo do zasiłku dla bezrobotnych, nie otrzymuje części lub całości alimentów, wyrejestrował działalność gospodarczą, utracił zasiłek przedemerytalny lub świadczenie przedemerytalne, a także emeryturę, rentę, w tym rentę rodzinną, rentę socjalną) wówczas dochód ten zostaje pomniejszony o utracone zarobki, dochody.

Sposób obliczania dochodu do ustalenia prawa do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami:

Przy ustalaniu prawa do zasiłku rodzinnego i dodatków bierze się pod uwagę dochód netto, tj. po odliczeniu od uzyskiwanych dochodów obowiązkowych składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz zapłaconego podatku dochodowego. Do dochodu nie wlicza się alimentów płaconych przez członka rodziny na rzecz innej osoby.

Ustawa określa bardzo wiele źródeł dochodów, które są brane pod uwagę przy ustalaniu dochodu na osobę w rodzinie. Poniżej przedstawiamy najważniejsze z nich.

Do dochodu wlicza się osiągnięte przez rodziców i dzieci w poprzednim roku kalendarzowym:

- wynagrodzenie za pracę w ramach stosunku pracy, umów zlecenia, umowy agencyjnej i o dzieło,
- przychody z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej,
- emerytury, renty (renty inwalidzkie oraz renty z tytułu niezdolności do pracy, renta socjalna),

powyższe przychody dokumentuje się zaświadczeniem z Urzędu Skarbowego,

- przychody podlegające opodatkowaniu zgodnie z przepisami o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, np. dotyczy to przychodów z tytułu umowy najmu, podnajmu, dzierżawy (wysokość tych dochodów dokumentuje się oświadczeniem),
- inne dochody niepodlegające opodatkowaniu na podst. przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, np. renty dla osób represjonowanych i członków ich rodzin, ryczałt energetyczny i dodatek kompensacyjny przysługujące kombatanom (wysokość tych dochodów dokumentuje się oświadczeniem),
- zasiłki chorobowe,
- otrzymywane alimenty na rzecz dzieci (dokumentuje się je: kopią odpisu wyroku sądu zasądającego alimenty na rzecz osoby w rodzinie lub kopią odpisu protokołu posiedzenia zawierającego treść ugody sądowej, przekazami, przelewami dot. otrzymywanych alimentów niższych niż zasądzone, zaświadczenie komornika o całkowitej lub częściowej bezskuteczności egzekucji alimentów, a także wysokości faktycznie ściąganych alimentów),
- stypendia określone w przepisach o systemie oświaty i o szkolnictwie wyższym oraz inne stypendia przyznawane uczniom i studentom,
- dochody uzyskane z gospodarstwa rolnego,
- zaliczka alimentacyjna,

- dochody uzyskiwane za granicą RP (pomniejszone o podatek i należne składki).

Do dochodów rodziny NIE wlicza się:

- świadczeń z pomocy społecznej przysługujących na podstawie ustawy o pomocy społecznej (np. zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy),
- dodatków mieszkaniowych,
- nieotrzymywanych alimentów przysługujących członkowi rodziny (np. dziecku) na podstawie wyroku sądu lub ugody sądowej (trzeba to udokumentować),
- opłat dotyczących pobytu członka rodziny w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie (np. dom pomocy społecznej, placówka opiekuńczo-wychowawcza, zakład opiekuńczo-leczniczy, zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy),
- dochodu członka rodziny przebywającego w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie,
- płaconego czynszu z tytułu dzierżawy,
- dochodów uzyskanych z gospodarstwa rolnego, które zostało oddane w dzierżawę na podst. przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Dokumentami potwierdzającymi wysokość dochodu rodziny są m.in.:

- zaświadczenia z Urzędu Skarbowego o wysokości dochodów uzyskanych przez członków rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy, jeżeli dochody te podlegają opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach ogólnych,
- zaświadczenia z Urzędu Skarbowego o wysokości należnego zryczałtowanego podatku dochodowego za dany rok albo decyzja ustalająca wysokość podatku dochodowego w formie karty podatkowej (dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą),
- oświadczenia członków rodziny o wysokości uzyskanego dochodu w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy, jeżeli członkowie rodziny rozliczają się na podst. przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, np. z tytułu najmu mieszkania,
- oświadczenia członków rodziny o wysokości uzyskanego innego dochodu w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy niepodlegającego opodatkowaniu,
- zaświadczenie właściwego organu gminy o wielkości gospodarstwa rolnego wyrażonej w hektarach przeliczeniowych ogólnej powierzchni w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy albo nakaz płatniczy na ten rok,
- kopie przekazów lub przelewów pieniężnych dokumentujące wysokość alimentów, jeżeli członkowie rodziny są zobowiązani wyrokiem sądu lub ugodą sądową do ich płacenia, na rzecz osoby spoza rodziny (kopie te muszą zostać potwierdzone przez osobę przyjmującą dokumenty, stąd składając wniosek należy mieć ze sobą oryginały przekazów lub przelewów),
- kopię odpisu wyroku sądu zasądzającego alimenty na rzecz osób w rodzinie lub kopię odpisu protokołu posiedzenia zawierającego treść ugody sądowej lub kopię odpisu zatwierdzonej przez sąd ugody zawartej przed mediatorem, a także przekazy lub przelewy pieniężne dokumentujące faktyczną wysokość otrzymanych alimentów oraz zaświadczenie komornika o całkowitej lub częściowej bezskuteczności egzekucji alimentów, a także o wysokości wyegzekwowanych alimentów, w przypadku uzyskania alimentów niższych niż zasądzone w wyroku, ugodzie sądowej lub ugodzie przed mediatorem,
- zaświadczenie o wysokości ponoszonej opłaty za pobyt członka rodziny, przebywającego w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy, w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie,

- dokument potwierdzający utratę dochodu (np. świadectwo pracy) oraz wysokość utraconego dochodu, jeżeli dochód rodziny uległ obniżeniu w stosunku do roku, z którego brane są pod uwagę dochody.

W skład rodziny zalicza się: małżonków, rodziców dzieci, opiekuna faktycznego dziecka oraz pozostające na utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25 r. ż., a także dziecko, które ukończyło 25 lat legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli w związku z tą niepełnosprawnością rodzinie przysługuje świadczenie pielęgnacyjne. Do rodziny nie zalicza się dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego, dziecka pozostającego w związku małżeńskim oraz pełnoletniego dziecka posiadającego własne dziecko. O rodzinie wielodzietnej, w myśl ustawy o świadczeniach rodzinnych, mówimy wtedy, gdy rodzina wychowuje troje i więcej dzieci mających prawo do zasiłku rodzinnego.

DOKUMENTY WYMAGANE PRZY UBIEGANIU SIĘ O ZASIŁEK RODZINNY WRAZ Z DODATKAMI

W zależności od tego, o jaki dodatek ubiega się dana osoba jest ona zobowiązana złożyć szereg dokumentów potwierdzających jej uprawnienia do ich otrzymywania. Poniżej przedstawione są niektóre z tych dokumentów - załącza się je do wniosku o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych:

- zaświadczenie o dochodach osiągniętych przez członków rodziny z urzędu skarbowego,
- akty urodzenia dzieci,
- orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności,
- prawomocny wyrok sądu rodzinnego stwierdzający przysposobienie lub zaświadczenie sądu rodzinnego lub ośrodka adopcyjnego o prowadzonym postępowaniu sądowym w sprawie o przysposobienie dziecka,
- prawomocny wyrok sądu rodzinnego orzekający rozwód lub separację,
- orzeczenie sądu rodzinnego o ustaleniu opiekuna prawnego dziecka,
- zaświadczenie o uczęszczaniu dziecka do szkoły lub szkoły wyższej,
- zaświadczenie z urzędu pracy o braku propozycji zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej dla osoby ubiegającej się o dodatek,
- zaświadczenie pracodawcy o terminie urlopu wychowawczego i okresie, na jaki został dzielony, oraz o okresach zatrudnienia,
- zaświadczenie lub oświadczenie o wysokości składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Podmiot realizujący świadczenia (ośrodek pomocy społecznej lub urząd gminy) może domagać się także dostarczenia innych dokumentów mających wpływ na ustalenie prawa do otrzymywania zasiłku wraz z dodatkami.

Spis dokumentów, które należy złożyć przy ubieganiu się o zasiłek rodzinny można otrzymać w urzędzie gminy, ośrodku pomocy społecznej.

WYSOKOŚĆ ZASIŁKU RODZINNEGO wynosi miesięcznie:

- **77 zł** na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia,
- **106 zł** na dziecko powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku,
- **115 zł** na dziecko powyżej 18 roku do ukończenia 24 roku.

DODATKI PRZYSŁUGUJĄCE DO ZASIŁKU RODZINNEGO

- **dodatek z tytułu urodzenia dziecka** (jednorazowo 1000 zł) – przysługuje matce (jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu, potwierdzoną zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną) lub ojcu albo opiekunowi prawnemu dziecka. Dodatek wypłacany jest jednorazowo do ukończenia przez dziecko pierwszego roku życia. Dodatek przysługuje opiekunowi faktycznemu dziecka w wieku do ukończenia przez dziecko pierwszego roku życia, jeżeli nie został przyznany rodzicom lub opiekunowi prawnemu dziecka.

- **dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego** (400 zł miesięcznie) – przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka uprawnionemu do urlopu wychowawczego, nie dłużej jednak niż przez okres:

o 24 miesiące kalendarzowych,

o 36 miesięcy kalendarzowych, jeżeli sprawuje opiekę nad więcej niż jednym dzieckiem urodzonym podczas jednego porodu,

o 72 miesiące kalendarzowych, jeżeli sprawuje opiekę nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Dodatek ten nie przysługuje osobie przebywającej na urlopie wychowawczym jeżeli:

- bezpośrednio przed uzyskaniem prawa do urlopu wychowawczego była zatrudniona (stosunek pracy) przez okres krótszy niż 6 miesięcy,

- podjęła lub kontynuuje zatrudnienie lub inną pracę zarobkową w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,

- w okresie urlopu wychowawczego korzysta z zasiłku macierzyńskiego,

- dziecko przebywa w placówce zapewniającej całodobową opiekę i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu z wyjątkiem dziecka, które przebywa w zakładzie opieki zdrowotnej oraz w innych przypadkach zaprzestania sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem.

- **dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka** przysługuje, (o ile nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka od drugiego z rodziców) gdy: drugi z rodziców nie żyje, ojciec dziecka jest nieznan, powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone. Dodatek ten wynosi 170 zł miesięcznie na dziecko, nie więcej jednak niż 340 zł na wszystkie dzieci w rodzinie. W przypadku wychowywania dziecka niepełnosprawnego² lub z orzeczonym znacznym stopniem niepełnosprawności dodatek na to dziecko wynosi 250 zł, nie więcej jednak niż 500 zł na wszystkie dzieci.

- **dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej** (80 zł miesięcznie na trzecie i na następne dzieci uprawnione do zasiłku rodzinnego).

- **dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka** (60 zł miesięcznie na dziecko do ukończenia 5 r.ż., 80 zł miesięcznie na dziecko w wieku powyżej 5 r.ż. do ukończenia 24 r.ż.). Dodatek ten przysługuje na pokrycie zwiększonych wydatków związanych z rehabilitacją lub kształceniem dziecka niepełnosprawnego³.

- **dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego** (100 zł jeden raz w roku, nie musi być konieczny wypłacony we wrześniu). Dodatek przysługuje także na dzieci uczęszczające do „zerówki” (roczne przygotowanie przedszkolne). Dodatek przeznaczony jest na częściowe pokrycie wydatków związanych z rozpoczęciem roku szkolnego. Wniosek należy składać do dnia zakończenia okresu zasiłkowego, w którym rozpoczęto rok szkolny albo roczne przygotowanie przedszkolne, czyli do dnia 31 października.

- **dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania** (wypłacany przez 10 miesięcy, od września do czerwca). Dodatek ten przysługuje w związku z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły ponadgimnazjalnej lub szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki, a także szkoły podstawowej lub gimnazjum w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (90 zł miesięcznie), lub w związku z dojazdem z miejsca zamieszkania do szkoły ponadgimnazjalnej, a także szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki w zakresie odpowiadającym nauce w szkole ponadgimnazjalnej (50 zł miesięcznie).

Ponadto można ubiegać się o **jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się żywego dziecka** w wysokości 1.000 zł. Zapomoga ta przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli **dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1.922,00 zł**. Wniosek o wypłatę zapomogi należy złożyć w urzędzie gminy / ośrodka pomocy społecznej w ciągu 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a gdy sprawa dot. dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego – nie później niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Zapomoga przysługuje pod warunkiem, że kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu, i zostało to potwierdzone zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną.

POSTĘPOWANIE W SPRAWIE OTRZYMANIA ZASIŁKU RODZINNEGO

Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami przyznaje się na wniosek osoby uprawnionej. W przypadku problemów i wątpliwości można także zwrócić się o pomoc w uzyskaniu tego zasiłku do ośrodka pomocy społecznej, który także ma prawo do występowania o zasiłki rodzinne na rzecz uprawnionych osób. W wielu gminach zasiłek wraz z dodatkami przyznaje i wypłaca właśnie ośrodek pomocy społecznej (wydzielony dział świadczeń rodzinnych), któremu to zadanie zlecił urząd gminy lub miasta.

W przypadku wątpliwości dotyczących samotnego wychowywania dziecka może być przeprowadzony wywiad lub informacje te może przekazać ośrodek pomocy społecznej, o ile osoba ubiegająca się o świadczenie znajduje się pod jego opieką i w ciągu ostatnich 3 miesięcy był przeprowadzany rodzinny wywiad środowiskowy.

Uwaga: w przypadku wystąpienia zmian w liczbie członków rodziny pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, uzyskania dochodu lub w przypadku wystąpienia innych zmian mających wpływ na uprawnienia do zasiłku rodzinnego osoba zainteresowana jest zobowiązana do niezwłocznego powiadomienia o tym instytucji wypłacającej świadczenia rodzinne.

Na jednego członka rodziny przysługuje tylko jeden zasiłek rodzinny wraz z dodatkami (w zależności od uprawnień może przysługiwać jeden lub kilka dodatków).

Uprawnienia do zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami ustala i wypłaca gmina lub ośrodek pomocy społecznej.

Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami jest wypłacany nie później niż do ostatniego dnia miesiąca, za który zostało przyznane świadczenie. Jeżeli dokumenty zostaną złożone po 10 dniu miesiąca świadczenie za ten miesiąc zostanie wypłacone najpóźniej do ostatniego dnia następnego miesiąca.

Od każdej decyzji w sprawie zasiłku rodzinnego przysługuje odwołanie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego. Każda decyzja zawiera pouczenie, w którym podany jest organ, do którego służy odwołanie i termin, w którym to odwołanie można złożyć. Należy uważnie czytać pouczenia w tej sprawie i ściśle stosować się do zawartych w nich informacji.

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2013 r., Nr 1456 z późn. zm);
2. Ustawa z dnia 17 października 2008 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2008 r., Nr 223, poz. 1456);
3. Ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., Nr 13681, z późn. zm.)
4. Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 3 stycznia 2013 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz. U. z 2013 r., Nr 3);
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 sierpnia 2012 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny oraz wysokości świadczeń rodzinnych (Dz. U. z 2012 r., nr 959).

■ ŚWIADCZENIE PIELEGNACYJNE

Świadczenie pielęgnacyjne przysługiwać będą:

- rodzicom (matka lub ojciec),
- opiekunowi faktycznemu dziecka (osoby opiekujące się dzieckiem, które wystąpiły do sądu o jego przysposobienie)
- osobom będącym rodzinami zastępczymi spokrewnionymi, w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny (z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności)

z tytułu rezygnacji z pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności, zawierającym wskazania dotyczące konieczności:

- stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz
 - stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji,
- albo
- legitymującym się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności (dot. osób powyżej 16 r.ż.).

Jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała przed ukończeniem 18-go roku życia lub w trakcie nauki w szkole (lub szkole wyższej), jednak nie później niż do ukończenia 25-go roku życia.

Świadczenie pielęgnacyjne NIE przysługuje jeżeli:

- osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub

- świadczenia przedemerytalnego,
- osoba wymagająca opieki:
 - pozostaje w związku małżeńskim, chyba że współmałżonek legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
 - została umieszczona w rodzinie zastępczej z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej z dzieckiem, na której ciąży obowiązek alimentacyjny,
 - została umieszczona w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym i korzysta w nim z całodobowej opieki,
 - w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji została umieszczona w placówce zapewniającej całodobową opiekę (z wyjątkiem zakładów opieki zdrowotnej) i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu,
- osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury na to dziecko,
- osoba w rodzinie ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, albo do świadczenia pielęgnacyjnego na to lub na inne dziecko w rodzinie (*uwaga: oznacza to, że jeżeli np. matka przebywa na urlopie wychowawczym i opiekuje się młodszym, zdrowym dzieckiem i pobiera z tego tytułu dodatek do zasiłku rodzinnego, to ojciec nie może pobierać świadczenia pielęgnacyjnego na niepełnosprawne dziecko w rodzinie. Analogiczna sytuacja występuje w przypadku, gdy na dwoje dzieci niepełnosprawnych każde z rodziców ubiegałoby się o przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego*).

Od 1 stycznia 2010 r. przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego. Natomiast od 1 stycznia 2015 r. wysokość świadczenia pielęgnacyjnego **wynosi 1000 zł**.

Osoby otrzymujące świadczenie pielęgnacyjne spełniające nowe, obowiązujące od 1 stycznia 2013 r. warunki ustawowe, w okresie od kwietnia do grudnia 2013 r. mają również prawo do przyznawanego z urzędu **dodatku w wysokości 200 zł miesięcznie** na podstawie rządowego programu wspierania osób otrzymujących świadczenie pielęgnacyjne.

Łączna wysokość wsparcia dla osób otrzymujących obecnie świadczenie pielęgnacyjne **wynosi 1200 zł miesięcznie**.

Dokumenty wymagane przy ubieganiu się o świadczenie pielęgnacyjne:

Do wniosku o ustalenie prawa do świadczeń pielęgnacyjnych należy dołączyć:

- uwierzytelnioną kopię dokumentu stwierdzającego tożsamość (dowodu osobistego) osoby ubiegającej się o świadczenie pielęgnacyjne,
- orzeczenie o niepełnosprawności albo o znacznym stopniu niepełnosprawności dziecka,
- zaświadczenia lub oświadczenia o wysokości dochodów, o których mowa w § 2 ust. 2 pkt 6 rozporządzenia w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz.U.05.105.881) - są to te same dokumenty potwierdzające wysokość dochodu rodziny, które należy dołączyć w razie ubiegania się o zasiłki rodzinne i/lub dodatki do nich (np. zaświadczenie z Urzędu Skarbowego o wysokości dochodów uzyskanych przez członków rodziny),
- zaświadczenie placówki zapewniającej całodobową opiekę, w przypadku umieszczenia w niej dziecka, o liczbie dni w tygodniu, w których korzysta w niej z całodobowej opieki.

Jeżeli w stosunku do osoby ubiegającej się o świadczenie pielęgnacyjne lub osoby pobierającej to świadczenie wystąpią wątpliwości, co do okoliczności stanowiących podstawę udzielenia świadczenia, organ udzielający może przeprowadzić wywiad środowiskowy. W takim przypadku organ udzielający świadczenia może wystąpić do ośrodka pomocy społecznej o udzielenie informacji o okolicznościach będących podstawą do wydania decyzji, jeżeli okoliczności te zostały ustalone w rodzinnym wywiadzie środowiskowym przeprowadzonym nie wcześniej niż 3 miesiące przed dniem otrzymania przez ośrodek pomocy społecznej wniosku o udzielenie informacji. Brak jest podstaw prawnych do przeprowadzenia na potrzeby świadczeń rodzinnych rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Za osobę pobierającą świadczenie pielęgnacyjne opłacane są także składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz zdrowotne o ile nie jest zgłoszona do ubezpieczenia z innego tytułu

(np. o ile nie zgłosi jej pracujący małżonek).

- **Gdzie ubiegać się o świadczenie?** ► Świadczenia rodzinne są przyznawane i wypłacane przez Urząd Gminy bądź Urząd Miasta. W niektórych gminach może być to także Ośrodek Pomocy Społecznej (wydział świadczeń rodzinnych). Zasiłek pielęgnacyjny może być wypłacany przez OPS lub oddział ZUS.

Podstawa prawna:

Ustawa z dn. 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U.2006.139.992j.t.)

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne Rozporządzenie Rady (Dz. U. Nr 298, poz. 1769)

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2009r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny oraz wysokości świadczeń rodzinnych (Dz.U.2009.129.1058)

■ SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2012 r. poz. 788 i 1529) ciąży obowiązek alimentacyjny, jeżeli rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługiwać będzie wtedy, gdy:

- niepełnosprawność została stwierdzona czy nabyta po 25. roku życia lub związana jest np. z wiekiem osoby, nad którą trzeba sprawować opiekę.

Zasiłek przyznawany będzie rodzicom, ale tylko w przypadku, kiedy jedno z nich zrezygnowało z pracy zawodowej. Natomiast zasiłek nie będzie przysługiwał rodzicowi, który nigdy pracy nie podejmował. Otrzymywać go będą również inne osoby, na których ciąży obowiązek alimentacyjny i które rezygnują z pracy w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad członkiem rodziny legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności.

Specjalny zasiłek opiekuńczy wyniesie **520 zł** miesięcznie¹.

Zasiłek będzie uzależniony od kryterium dochodowego w wysokości **623 zł** miesięcznie²

Specjalny zasiłek opiekuńczy nie przysługuje, jeżeli:

1) osoba sprawująca opiekę:

- a) ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno - rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego,
- b) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z innych tytułów,
- c) ma ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego lub świadczenia pielęgnacyjnego,
- d) legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

2) osoba wymagająca opieki została umieszczona w rodzinie zastępczej z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej, w rodzinnym domu dziecka albo, w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji, w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, z wyjątkiem podmiotów wykonujących działalność leczniczą, i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu;

3) na osobę wymagającą opieki inna osoba ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury;

4) członek rodziny osoby sprawującej opiekę ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10 ustawy, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub świadczenia pielęgnacyjnego;

5) na osobę wymagającą opieki jest ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10 ustawy, prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego lub prawo do świadczenia pielęgnacyjnego;

6) na osobę wymagającą opieki członek rodziny jest uprawniony za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Dokumenty wymagane przy ubieganiu się o specjalny zasiłek opiekuńczy świadczenie:

Do wniosku o ustalenie prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego należy dołączyć:

- uwierzytelnioną kopię dokumentu stwierdzającego tożsamość (dowodu osobistego) osoby ubiegającej się o specjalny zasiłek opiekuńczy,
- orzeczenie o niepełnosprawności albo o znacznym stopniu niepełnosprawności dziecka,

¹ przysługujący za niepełne miesiące kalendarzowe wypłaca się w wysokości 1/30 specjalnego zasiłku opiekuńczego za każdy dzień. Należną kwotę zasiłku zaokrągla się do 10 groszy w górę.

² łączny dochód dwóch rodzin: rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki, w przeliczeniu na osobę

- zaświadczenia o dochodach, wszystkich domowników, w tym także zaświadczenie o dochodach osoby niepełnosprawnej nad którą sprawują
- zaświadczenie placówki zapewniającej całodobową opiekę, w przypadku umieszczenia w niej dziecka, o liczbie dni w tygodniu, w których korzysta w niej z całodobowej opieki.

Przy ustalaniu prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego obowiązkowe będzie przeprowadzanie wywiadu środowiskowego.

Za osobę pobierając specjalny zasiłek opiekuńczy opłacane są także składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz zdrowotne o ile nie jest zgłoszona do ubezpieczenia z innego tytułu (np. o ile nie zgłosi jej pracujący małżonek).

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U.2006.139.992 z późn.zm.), 2. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu wspierania niektórych osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne (Dz. U. 28 czerwca 2012r., poz.732), 3. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz. U. z 2011 r., Nr 298, poz. 1769 z późn. zm.), 4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2009 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny oraz wysokości świadczeń rodzinnych (Dz. U. z 2009 r., Nr 129, poz. 1058), 5. Ustawa z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2012 poz. 1548).

V. ORZĘKANIE O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Jeżeli chcesz korzystać z uprawnień i świadczeń przysługujących osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom, Twoje dziecko powinno mieć wydane orzeczenie o niepełnosprawności (dla osób do 16 roku życia) lub orzeczenie o lekkim, umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16 roku życia).

■ TRYB ORZĘKANIA

Orzeczenia te są wydawane na wniosek osoby zainteresowanej (lub jej przedstawiciela prawnego) na określony czas, zazwyczaj na 2-3 lata (orzeczenie o stopniu niepełnosprawności może być wydane bezterminowo). Orzeczenia te wydają Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności (w miastach na prawach powiatu są to Miejskie Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności). Aby otrzymać orzeczenie należy:

- złożyć do Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności wypełniony wniosek o wydanie orzeczenia,
- dołączyć do wniosku zaświadczenie lekarskie na określonym druku wypełnione przez lekarza, pod którego opieką znajduje się dana osoba (wskazane jest, aby w przypadku osoby z autyzmem lub innymi całościowymi zaburzeniami rozwojowymi, był to lekarz psychiatra),
- dołączyć do wniosku kserokopię dokumentacji medycznej, wyników badań, konsultacji, opinie psychologiczne, opinie pedagogiczne (dokumenty odnoszące się do potwierdzenia stanu zdrowia).

Druk wniosku i zaświadczenia lekarskiego można otrzymać w siedzibie zespołu orzekającego,
- orzeczenie wydawane jest po przeprowadzeniu oceny stanu zdrowia – osoba zainteresowana jest wzywana na posiedzenie składu orzekającego, jeżeli lekarz wystawiający zaświadczenie, stwierdzi, że jest w stanie stawić się.

Orzeczenie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności zawiera m.in. wskazania do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia, uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej, konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Orzeczenie jest decyzją administracyjną. Od negatywnej decyzji można się odwołać w terminie 14 dni od jej otrzymania.

W przypadku negatywnej decyzji drugiej instancji, można odwoływać się do Sądu Rejonowego, Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

Druga instancja w procesie orzekania to: Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności (to tam kierowane są odwołania od decyzji zespołów powiatowych).

■ **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje o Wojewódzkim Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności oraz o Powiatowych Zespołach ds. Orzekania o Niepełnosprawności można uzyskać w Ośrodku Pomocy Społecznej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Starostwie Powiatu.

Wykaz Powiatowych Zespołów ds. Orzekania o Niepełnosprawności znajduje się na

stronie Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach:

[http://www.kielce.uw.gov.pl/pl/urzed/polityka-spoleczna/osoby-](http://www.kielce.uw.gov.pl/pl/urzed/polityka-spoleczna/osoby-niepelnosprawne/6479,Wojewodzki-Zespol-ds-Orzekania-o-Niepelnosprawnosci.html)

[niepelnosprawne/6479,Wojewodzki-Zespol-ds-Orzekania-o-Niepelnosprawnosci.html](http://www.kielce.uw.gov.pl/pl/urzed/polityka-spoleczna/osoby-niepelnosprawne/6479,Wojewodzki-Zespol-ds-Orzekania-o-Niepelnosprawnosci.html)

Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach

Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce, tel. (041) 342 17 86, 342 18 96,
fax (041) 342 11 87

Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach

ul. Zamenhofa 4, 25-555 Kielce, tel. (041) 362 46 67, fax (041) 331 09 58

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Busku-Zdroju

ul. 1-go maja 9, 28-100 Busko-Zdrój, tel. (041) 370 81 81, 370 82 82, fax (041) 370 82 92

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Jędrzejowie

ul. Okrzei 49 B, 28-300 Jędrzejów, tel. (041) 386 36 00, fax (041) 386 12 31

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Końskich

ul. Gimnazjalna 41, 26-200 Końskie, tel. (041) 372 87 47

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opatowie

ul. Sienkiewicza 17, tel. (015) 868 42 09, 868 47 29

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowcu Świętokrzyskim

ul. Żabia 40, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski, tel. (041) 265 14 17, 265 14 16

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pińczowie

ul. Zacisze 5, 28-400 Pińczów, tel. (041) 357 60 01 w. 22

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sandomierzu
ul. Czyżewskiego 1, 27-600 Sandomierz, tel./ fax (015) 833 23 77

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Skarżysku- Kamiennej

ul. Szpitalna 1, 26-110 Skarżysko-Kamienna, tel. (041) 253 14 43 wew. 320 lub 203,
fax (041) 253 14 43 wew. 320

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Starachowicach
ul. Radomska 70, 7-200 Starachowice, tel./ fax (041) 275 42 32

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Włoszczowej
ul. Wiśniowa 10, 29-100 Włoszczowa, tel./ fax (041) 394 49 79

■ LEGITYMACJA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ

Jeżeli jest już wydane orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności, możesz postarać się o legitymację osoby niepełnosprawnej. Legitymację wydaje Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Legitymacja uprawnia m.in. do korzystania z ulgowych przejazdów PKP i PKS (78% ulga w przejazdach na leczenie i rehabilitację, w tym na turnusy rehabilitacyjne).

Podstawa prawna:

*Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U.2011.127.721 j.t.)
Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. z 2002 r., nr 17, poz. 162),
Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dn. 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2003 r., nr 139, poz. 1328).*

■ ULGOWE PRZEJAZDY KOMUNIKACJĄ LOKALNĄ

Zasady przyznawania ulg na przejazdy komunikacją lokalną (gminną, miejską) określają przepisy lokalne – uchwała Rady Gminy/ Miasta. Oznacza to, że w poszczególnych gminach, miastach obowiązujące przepisy są inne.

- **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje o tym, jakie ulgi przysługują osobom niepełnosprawnym w przejazdach komunikacją lokalną w danej gminie, można uzyskać u przewoźnika (np. zakład transportu miejskiego) lub przeczytać w regulaminie przewozów środkami komunikacji gminnej.

Na stronie internetowej Zarządu Transportu Miejskiego w **Kielcach** zamieszczone są informacje dot. osób uprawnionych do korzystania z bezpłatnych i ulgowych przejazdów lokalnym transportem komunikacji miejskiej w Kielcach
<http://ztm.kielce.pl/ulgi.html>

VI. DOFINANSOWANIE ZE ŚRODKÓW PFRON

■ TURNUS REHABILITACYJNY

Jest to zorganizowana forma aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku. Celem turnusu jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników m.in. przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, a także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu.

Osoba niepełnosprawna (posiadająca stosowne orzeczenie) może ubiegać się o dofinansowanie do turnusu pod warunkiem, że:

- zostanie skierowana na turnus na wniosek lekarza, pod opieką którego się znajduje,
- w roku, w którym ubiega się o dofinansowanie, nie uzyskała na ten cel dofinansowania ze środków PFRON,
- weźmie udział w turnusie, który odbędzie się w ośrodku wpisanym do rejestru ośrodków, prowadzonego przez wojewodę,
- nie będzie pełniła funkcji członka kadry na tym turnusie, ani nie będzie opiekunem innego uczestnika tego turnusu,
- złoży oświadczenie o wysokości osiągniętych dochodów,
- zobowiąże się do przedstawienia na turnusie, podczas pierwszego badania lekarskiego, informacji stanie zdrowia, sporządzonej nie wcześniej niż na 3 mies. przed datą rozpoczęcia turnusu, wystawionej przez lekarza, pod którego opieką obecnie się znajduje.

O dofinansowanie do udziału w turnusie może także ubiegać się opiekun osoby niepełnosprawnej. W przypadku starań o dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie brane są pod uwagę dochody. Przeciętny miesięczny dochód, podzielony przez liczbę osób we wspólnym gospodarstwie domowym, obliczony za kwartał poprzedzający miesiąc złożenia wniosku, nie powinien przekraczać kwoty 50% przeciętnego wynagrodzenia na osobę we wspólnym gospodarstwie domowym.

Istnieje możliwość otrzymania dofinansowania w sytuacji przekroczenia kryterium dochodowego, ale wówczas kwotę dofinansowania pomniejsza się o kwotę, o którą dochód ten został przekroczony. Wniosek o dofinansowanie składa się do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR).

■ **Gdzie szukać informacji?** ► Adres Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Twoim powiecie możesz uzyskać w Starostwie Powiatu lub w Ośrodku Pomocy Społecznej.

Ogólnokrajowy rejestr ośrodków uprawnionych do organizowania turnusów rehabilitacyjnych oraz niezbędne informacje i druki wniosków można na stronach internetowych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej: <https://empatia.mpips.gov.pl/web/piu/dla-swiadczeniobiorcow/turnusy>

Podstawa prawna:

Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U.2011.127.721 j.t.), Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 15 listopada 2007 r. w sprawie turnusów rehabilitacyjnych (Dz. U. z 2007 r., nr 230, poz. 1694).

Wykaz Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie znajduje się na stronie internetowej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach:

<http://www.kielce.uw.gov.pl/pl/urzad/polityka-spoeczna/wykazy-i-rejestry-placo/wykaz-powiatowych-centr/8167,Wykaz-powiatowych-centrow-pomocy-rodzinie-województwa-swietokrzyskiego.html>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Busku-Zdroju

ul. Mickiewicza 27, 28-100 Busko-Zdrój, tel. (041) 370 81 86, fax (0 41) 378 84 58
e-mail: pcprbusko@interia.pl; centrum@centrumbusko.pl
<http://www.centrumbusko.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jędrzejowie

ul. Okrzei 49B, 28-300 Jędrzejów, tel./fax (041) 386 36 00

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kazimierzy Wielkiej

ul. Kościuszki 12, 28-500 Kazimierza Wielka, tel. (041) 350 23 36, fax (041) 350 23 13

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach

ul. Wrzosowa 44, 25-211 Kielce, tel. (041) 200 17 01
e-mail: pcpr@powiat.kielce.pl
<http://www.pcpr.powiat.kielce.pl/>

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Kielcach

ul. Studzienna 2, 25-544 Kielce, tel. (041) 331 25 24, 332 47 84, fax (041) 368 50 57
e-mail: moprkielce@zeto.lublin.pl
<http://www.mopr.kielce.pl/moprwww/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich

ul. Staszica 2, 26-200 Końskie, tel. (041) 372 84 06, fax (0 41) 372 57 60
e-mail: pcpr.powiatkonecki@wp.pl
<http://bip.konecki.wrota-swietokrzyskie.pl/web/guest/pcpr>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie

ul. Sienkiewicza 17, 27-500 Opatów, tel./ fax (015) 868 44 09, tel. (015) 868 43 92
e-mail: pcpr.opatow@poczta.onet.pl

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowcu Świętokrzyskim

ul. Świętokrzyska 22, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski, tel. (041) 249 94 08,
fax (041) 248 01 27
e-mail: pcprostrowiec@onet.pl

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pińczowie

ul. Zacisze 5, 28-400 Pińczów, tel. (041) 357 60 01 do 03, fax (041) 357 60 07
e-mail: pcpr@pinczow.pl
<http://www.pcpr.pinczow.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sandomierzu

ul. Mickiewicza 34, 27-600 Sandomierz, tel. (015) 644 10 10,
fax (015) 832 32 43 wew. 344
e-mail: sekretariat@pcprsandomierz.pl; pcpr_sandomierz@op.pl
<http://bip.pcprsandomierz.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skarżysku-Kamiennej

Plac Floriański 1, 26-100 Skarżysko-Kamienna, tel./fax (041) 252 19 53

e-mail: pcpr.sko@wp.pl

http://www.pcpr.webd.pl/

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach

ul. Radomska 70, 27-200 Starachowice, tel./fax (041) 274 88 06

e-mail: pcpr.starachowice@autograf.pl

http://www.pcprstarachowice.pl/

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Staszowie

ul. Szkolna 4, 28-200 Staszów, tel. / fax (015) 864 30 58

e-mail: pcpr@staszowski.eu

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Włoszczowie

ul. Wiśniowa 10, 29-100 Włoszczowa, tel./ fax (041) 394 49 93

e-mail: biuro@pcprwloszczowa.pl

http://pcprwloszczowa.nets.pl/

**■ DOFINANSOWANIE LIKWIDACJI BARIER TECHNICZNYCH
ORAZ KOMUNIKACYJNYCH**

Osoby niepełnosprawne i ich opiekunowie mogą starać się o dofinansowanie zakupu sprzętu mającego na celu likwidację barier w komunikowaniu się oraz technicznych. Nie ma określonej listy tych sprzętów. Przez bariery techniczne należy rozumieć bariery utrudniające lub uniemożliwiające osobie niepełnosprawnej funkcjonowanie społeczne. Likwidacja bariery technicznej powinna powodować sprawniejsze działanie takiej osoby w społeczeństwie i umożliwić jej funkcjonowanie w życiu codziennym. Przez bariery w komunikowaniu się należy rozumieć ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się i/lub przekazywanie informacji. Likwidacja bariery w komunikowaniu się ma powodować umożliwienie osobie niepełnosprawnej sprawniejsze i bardziej swobodne porozumiewanie się oraz przekazywanie informacji.

Wysokość dofinansowania do likwidacji barier w komunikowaniu się oraz technicznych wynosi do 80% kosztów tego przedsięwzięcia, nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia. Dofinansowanie na likwidację barier w komunikowaniu się i technicznych może być przyznawane raz na trzy lata.

O dofinansowanie to mogą ubiegać się osoby z orzeczoną niepełnosprawnością, stopniem niepełnosprawności. Dofinansowanie przyznaje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR). Tam też można otrzymać i złożyć stosowny wniosek.

- Gdzie szukać informacji? ►► Adres Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Twoim powiecie możesz uzyskać w Starostwie Powiatu lub w Ośrodku Pomocy Społecznej.**

Podstawa prawna:

Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U.2011.127.721 j.t.),

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 25 czerwca 2002 r.

w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków

Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. z 2002 r., nr 96, poz. 861 z późn. zm.).

VII. WSPARCIE DLA DOROSŁYCH OSÓB Z AUTYZMEM

Osoby dorosłe z autyzmem lub innymi całościowymi zaburzeniami rozwojowymi, które zakończyły edukację (maksymalnie mogą uczyć się do 24 r.ż.) nie mają obecnie dostatecznego dostępu do zróżnicowanych ofert w zakresie dziennej aktywności czy aktywizacji społecznej i zawodowej.

Rodzice mogą poszukiwać miejsca w następujących placówkach:

■ ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY

W ramach systemu pomocy społecznej funkcjonują Środowiskowe Domy Samopomocy (ŚDS), które są przeznaczone dla dorosłych osób z zaburzeniami psychicznymi. Są to zazwyczaj dzienne ośrodki wsparcia, choć mogą także funkcjonować jako ośrodki całonocne, okresowego pobytu. W większości są prowadzone przez Ośrodki Pomocy Społecznej, rzadziej przez organizacje pozarządowe.

ŚDS są ukierunkowane na podtrzymanie umiejętności życiowych uczestników zajęć oraz ich rozwój, działania zmierzające do poprawy funkcjonowania i jakości życia poprzez rozwijanie umiejętności, zdolności i zainteresowań.

Podstawa prawna:

Ustawa z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.2009.175.1362 j.t.).

- **Gdzie szukać informacji?** ► O tym, czy w Twojej miejscowości funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy, możesz dowiedzieć się w Ośrodku Pomocy Społecznej, **Wydziale Polityki Społecznej w Świętokrzyskim Urzędzie Wojewódzkim**
al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce, 25-516 Kielce, tel. (041) 342 14 27, 342 14 15,
fax (041) 342 13 72
e-mail: wps00@kielce.uw.gov.pl
<http://www.kielce.uw.gov.pl/pl/urząd/polityka-spoeczna/wykazy-i-rejestry-placo/6569,Wykazy-i-rejestry-placowek.html>

lub

Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Kielcach

Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce, tel. (041) 342 12 93, fax (041) 344 30 94
e-mail: bfg@sejmik.kielce.pl

Kielce

Krajowe Towarzystwo Autyzmu

e-mail: ktakielce@gmail.com

<http://ktakielce.awardspace.com/>

Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Autyzmem

ul. Mieszka I-ego 79 , 25-624 Kielce, tel. /fax (041) 366 08 56, 345 69 90

Oferowana pomoc:

- terapia indywidualna i grupowa;
- plastyka, muzykoterapia, rehabilitacja, zajęcia komputerowe, zajęcia kulinarne;
- Trening Umiejętności Społecznych – dla osób wyżej funkcjonujących;
- wyjścia do kina i teatru; obchodzenie świąt, imienin i urodzin podopiecznych;
- pokazy twórczości osób niepełnosprawnych.

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Okrzei 8, 25-525 Kielce, tel. (041) 368 17 50

http://www.mopr.kielce.pl/moprwww/index.php?option=com_content&view=article&id=43:rodowiskowy-dom-samopomocy-ul-okrzei-8&catid=3:nasze-placowki&Itemid=24

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Miodowa 7, 25-544 Kielce, tel. (041) 362 71 50

http://www.mopr.kielce.pl/moprwww/index.php?option=com_content&view=article&id=42:rodowiskowy-dom-samopomocy-ul-miodowa-7&catid=3:nasze-placowki&Itemid=24

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Kołtąta 4, 25-715 Kielce, tel. (041) 260 67 60, 345 84 65

http://www.mopr.kielce.pl/moprwww/index.php?option=com_content&view=article&id=57:rodowiskowy-dom-samopomocy-ul-kotaja-4&catid=3:nasze-placowki&Itemid=24

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Krzemionkowa 1, Kielce 25-705, tel. (041) 345 07 65

e-mail: krzemionkowa@mopr.kielce.pl

http://www.mopr.kielce.pl/moprwww/index.php?option=com_content&view=article&id=83:rodowiskowy-dom-samopomocy-typu-a&catid=3:nasze-placowki&Itemid=24

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Orzeszkowej 53, 25-900 Kielce, tel. (041) 314 49 76

e-mail: sds.orzeszkowa@mopr.kielce.pl

http://www.mopr.kielce.pl/moprwww/index.php?option=com_content&view=article&id=602:rodowiskowy-dom-samopomocy-typu-b-ul-orzeszkowej-53&catid=3:nasze-placowki&Itemid=24

powiat buski

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Rehabilitacyjna 5, 28-100 Busko - Zdrój, tel./ fax (041) 378 26 73

Caritas Diecezji Kieleckiej

pl. Jana Pawła II 3, 25-013 Kielce, tel. (041) 344 52 82, 344 39 86,

fax (041) 41 344 67 28

e-mail: caritaskie@kielce.opoka.org.pl,

kielce@caritas.pl <http://www.kielce.caritas.pl/>

Środowiskowy Dom Samopomocy

Świniary 25, 28-131 Solec Zdrój, tel./ fax (041) 377 63 25

powiat jędrzejowski

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. 11-go Listopada 113b, 28-300 Jędrzejów, tel./ fax (041) 386 41 95
e-mail: sds@opsjdrzejow.pl
<http://www.sdsdomjdrzejow.pl/>

Caritas Diecezji Kieleckiej

pl. Jana Pawła II 3, 25-013 Kielce, tel. (041) 344 52 82, 344 39 86,
fax (041) 41 344 67 28
e-mail: caritaskie@kielce.opoka.org.pl,
kielce@caritas.pl <http://www.kielce.caritas.pl/>

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Kwiatowa 14, 28-340 Sędziszów, tel./ fax (041) 381 27 41

powiat kazimierski

Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Cudzynowicach

ul. Partyzantów 29, 28-500 Kazimierza Wielka, tel. (041) 350 10 82, fax (041) 350 23 13
http://www.powiat.kazimierzaw.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=16&Itemid=86

powiat kielecki

Caritas Diecezji Kieleckiej

pl. Jana Pawła II 3, 25-013 Kielce, tel. (041) 344 52 82, 344 39 86,
fax (041) 41 344 67 28
e-mail: caritaskie@kielce.opoka.org.pl, kielce@caritas.pl
<http://www.kielce.caritas.pl/>

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Gajowa 3, 26-080 Mniów, tel. (041) 373 83 36

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Częstochowska 85, 26-065 Piekoszów, tel. (041) 306 24 52, 306 24 60
e-mail: sdspiekoszow@op.pl
http://sdspiekoszow.nstrefa.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1&Itemid=1

Środowiskowy Dom Samopomocy

Brudzów 45, 26-026 Morawica, tel. (041) 301 71 23
e-mail: sds-brudzow@neostrada.pl
<http://brudzow.w.interia.pl/>

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Dygasińskiego 14, 28-110 Chmielnik, tel. 515 079 354
http://www.chmielnik.com/asp/pl_start.asp?typ=13&menu=18&artykul=2554&akcja=artykul

Środowiskowy Dom Samopomocy

Wola Jachowa 136, 26-008 Górnio, tel. (041) 302 32 54

powiat konecki

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. 16-go Stycznia 6, 26-200 Końskie, tel. (041) 372 90

powiat opatowski

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Sienkiewicza 5, 27-500 Opatów, tel. (015) 868 33 33

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Mazurkiewicza 25, 27-530 Ożarów, tel. (015) 861 03 68

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Kleparz 1, 27-530 Tarłów, tel. (015) 838 50 53

powiat ostrowiecki

Środowiskowy Dom Samopomocy

Os. Pułanki 10, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski, tel. (041) 263 21 57

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Focha 5, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski, tel. (041) 265 42 44

powiat pińczowski

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Polna 48, 28-400 Pińczów, tel. (041) 357 38 14

powiat sandomierski

Środowiskowy Dom Samopomocy

Kleczanów 91a, 27-641 Obrazów, tel. (015) 836 63 38

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Szkolna 8, 27-630 Zawichost, tel. (015) 836 45 61

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Katedralna 5, 27-600 Sandomierz, tel. (015) 832 05 21

Środowiskowy Dom Samopomocy

Krzcin 7, 27-660 Koprzywnica, tel. (015) 847 60 44

powiat skarżyski

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Sikorskiego 19, 26-110 Skarżysko-Kamienna, tel. (041) 252 50 55

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. 1000 - Lecia 22, 26-110 Skarżysko-Kamienna, tel. (041) 252 19 53

powiat starachowicki

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Reja 10, 27-200 Starachowice, tel. (041) 274 71 37

powiat staszowski

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Wschodnia 13, 28-200 Staszów, tel. (015) 864 26 31

powiat włoszczowski

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Broniewskiego 7a, 29-100 Włoszczowa, tel. (041) 394 23 37

■ WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ

Warsztat terapii zajęciowej (WTZ) jest dla osób niepełnosprawnych, które ukończyły już edukację, miejscem rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie uzyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Warsztaty mogą być organizowane m.in. przez organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia).

Uczestnikami WTZ mogą być jedynie osoby z orzeczonym stopniem niepełnosprawności oraz z zaznaczonym w tym orzeczeniu wskazaniem do uczestnictwa w warsztacie terapii.

Efekty aktywizacji zawodowej i społecznej powinny być oceniane nie rzadziej niż co 3 lata. Z założenia terapia zajęciowa i rehabilitacja w warsztatach powinny przygotowywać osoby niepełnosprawne do podjęcia pracy.

*Podstawa prawna:
Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej
oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U.2011.127.721 j.t.),
Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dn. 25 marca 2004 r.
w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz. U. z 2004 r., nr 63, poz. 587).*

Kielce

Warsztat Terapii Zajęciowej
ul. Słoneczna 3, 25-731 Kielce, tel. (041) 345 01 65

Uwaga: WTZ dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

powiat buski

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci- Zarząd Oddziału w Busko-Zdroju
Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Kościuszki 46, 28-100 Busko-Zdrój, tel. (041) 378 33 94

Uwaga: WTZ dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Dom Pomocy Społecznej
Gnojno 118, 28-114 Gnojno, tel. (041) 353 20 42
Warsztat Terapii Zajęciowej
tel. (041) 353 20 23

Uwaga: WTZ dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

powiat jędrzejowski

Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy im. Marii Grzegorzewskiej
ul. B. Krzywoustego 4, 28-300 Jędrzejów, tel./ fax (041) 386
22 78 e-mail: e_malek@op.pl
<http://www.osrodek.yoyo.pl/>
Warsztat Terapii Zajęciowej
ul. Armii Krajowej 11, 28-300 Jędrzejów, tel. (041) 386 12 31

Uwaga: WTZ dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Dom Pomocy Społecznej
tel./ fax (041) 387 35 12, tel. (041) 387 30 02
Warsztat Terapii Zajęciowej
Mnichów 135, 28-305 Sobków, tel. (041) 387 30 09

Uwaga: WTZ dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

powiat kazimierski

**Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Promyk
Nadziei”**
ul. Kościuszki 12, 28-500 Kazimierza Wielka, tel. (041) 352 13 68,
352 25 14
Warsztat Terapii Zajęciowej
ul. Kościuszki 15, 28-500 Kazimierza Wielka, tel. (041) 352 25 14

Uwaga: WTZ dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

powiat kielecki

Stowarzyszenie „Pomoc Niepełnosprawnym”
Warsztat Terapii Zajęciowej
Osiny 30, 26-015 Pierzchnica, tel. (041) 353 82 39

Uwaga: WTZ dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Dom Pomocy Społecznej
Warsztat Terapii Zajęciowej
Zgórsko 58, 26-052 Sitkówka-Nowiny, tel. (041) 345 93 76
e-mail: wtz.zgorsko@interia.pl

Uwaga: WTZ dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

powiat opatowski

Dom Pomocy Społecznej

tel. (015) 868 28 18, 868 35 94, tel./ fax (015) 868 28 18

e-mail: dps.zochcinek@poczta.internetdsl.pl

<http://dpszochcinek.internetdsl.pl/>

Warsztat Terapii Zajęciowej

Zochcinek 42, 27-500 Opatów, tel. (015) 868 41 40, tel./ fax (015) 868 28 18

<http://zochcinek.republika.pl/>

Uwaga: WTZ dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

powiat ostrowiecki

Zakład Opiekuńczo-Rehabilitacyjny

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Iłżecka 31, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski, tel. (041) 262 05 81

Uwaga: WTZ dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Polskim Związku Głuchych Z .Sz. P. „ELKOM”

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Rzeczki 18, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski, tel. (041) 262 06 05

Uwaga: WTZ dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

powiat pińczowski

Stowarzyszenie Rozwoju Kulturalno-Gospodarczego Powiatu Pińczowskiego

ul. 1-go maja 10, 28-400 Pińczów

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Polna 48, 28-400 Pińczów, tel. (041) 357 60 80, fax (041) 357 60 80, 357 60 07

<http://www.pinczow.pl/page.php?id=51&s=7>

Uwaga: WTZ dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

powiat sandomierski

Stowarzyszenie „Integracja”

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Jakubowskiego 5, 27-600 Sandomierz, tel. (015) 832 05 67

Uwaga: WTZ dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „TRATWA”

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Zawichojska 13, 27-600 Sandomierz, tel./ fax (015) 832 27 68

e-mail: stowtratwa@interia.pl

<http://stowtratwa.w.interia.pl/>

Uwaga: WTZ dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Urząd Gminy w Samborcu

Samborzec 43, 27-650 Samborzec, tel. (015) 831 44 43, 831 44 67,
831 45 82, 831 43 19, fax (015) 831 45 83
e-mail: ugsamborzec@interia.eu
<http://www.samborzec.eu/>

Warsztat Terapii Zajęciowej

Śmiechowice 99 , 27-650 Samborzec, tel. (015) 831 40 65
e-mail: wtz.smiechowice.op.pl;
warsztat.terapii.zajciowej3@neostrada.pl,
warsztat.terapii@wp.pl
<http://www.wtzsmiechowice.republika.pl/>

Uwaga: WTZ dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Żeromskiego 50, 27-630 Zawichost, tel. (015) 836 42 19, fax (015) 836 40 51

Warsztat Terapii Zajęciowej

Piotrowice 18, 27-630 Zawichost, tel. (015) 836 44 44

Uwaga: WTZ dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

powiat skarżyski

Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Kościuszki 38, 26-110 Skarżysko-Kamienna, tel. (041) 251 59 64, 251 09 12
e-mail: wtzskarżysko@neostrada.pl

Uwaga: WTZ dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy Nr 1 im. Janusza Korczaka

Plac Floriański 1, 26-110 Skarżysko-Kamienna, tel./ fax (041) 252 36 20

e-mail: mpiatek27@wp.pl

Warsztat Terapii Zajęciowej „Tęcza”

ul. Równoległa 23, 26-11- Skarżysko-Kamienna, tel. (041) 251 03 06

Uwaga: WTZ dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

powiat starachowicki

Warsztat Terapii Zajęciowej przy Parafii Rzymsko-Katolickiej

Kałków-Godów 84 B, 27-225 Pawłów, tel. (041) 334 40 02

Uwaga: WTZ dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Wiosenna 5, 27-200 Starachowice, tel. (041) 276 01 51, 276 01 41

Uwaga: WTZ dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

powiat staszowski

Urząd Miasta i Gminy Połaniec

ul. Ruszczajska 27, 28-230 Połaniec, tel. (015) 865 03 05, fax (015)865 03 28
e-mail: sekretariat@umig.polaniec.pl

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Lipowa 20, 28-230 Połaniec, tel. (015) 865 21 30, 0 600 472 253,
fax (015) 865 21 25

Uwaga: WTZ dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

powiat włoszczowski

Caritas Diecezji Kieleckiej

pl. Jana Pawła II 3, 25-013 Kielce, tel. (041) 344 52 82, 344 39 86,
fax (041) 41 344 67 28

e-mail: kielce@caritas.pl

<http://www.kielce.caritas.pl/>

Warsztat Terapii Zajęciowej

Ostrów 57, 29-105 Krasocin, tel. (041) 391 75 33

Uwaga: WTZ dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Caritas Diecezji Kieleckiej

pl. Jana Pawła II 3, 25-013 Kielce, tel. (041) 344 52 82, 344 39 86,
fax (041) 41 344 67 28

e-mail: caritaskie@kielce.opoka.org.pl; kielce@caritas.pl

<http://www.kielce.caritas.pl/>

Warsztat Terapii Zajęciowej

Kossów 68, 29-135 Radków, tel. (034) 354 10 87, 354 10 86

- **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje dot. Warsztatów Terapii Zajęciowej w Twojej gminie, powiecie można znaleźć w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie lub Ośrodku Pomocy Społecznej.

■ ZAKŁAD AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ

W zakładzie aktywności zawodowej (ZAZ) zatrudnia się osoby niepełnosprawne z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności. Są to także miejsca, w których można uzyskać informacje o możliwościach wsparcia, świadczeniach, instytucjach, do których można zwrócić się o pomoc. Zakład aktywności może być utworzony przez gminę, powiat, fundację, stowarzyszenie.

Podstawa prawna:

*Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U.2011.127.721 j.t.),
Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 14 grudnia 2007 r. w sprawie zakładów aktywności zawodowej (Dz. U. z 2007 r., nr 242, poz. 1776).*

Kielce

Zakład Aktywności Zawodowej

ul. Olszewskiego 21, 25-663 Kielce, tel./ fax (41) 278 72 38
<http://zazsmaczek.wix.com/zazkielce#!page2/cjg9>

powiat konecki

Zakład Aktywności Zawodowej

ul. Krzywa 1, 26-200 Końskie, tel./ fax (041) 372 23 91
e-mail: zaz.konskie@op.pl
<http://www.zazkonskie.pl/>

powiat starachowicki

Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej

ul. Świętokrzyska 125, 27-230 Styków, poczta Brody Iłżeckie, tel./ fax (041) 271 65 02
e-mail: pzaz@neostrada.pl; pzazstykow@wp.pl

Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej

Filia Zakładu Aktywności Zawodowej w Stykowie

Kałów-Godów 84A, 27-225 Pawłów, tel. (041) 272 17 26
e-mail: pzaz@neostrada.pl; pzazstykow@wp.pl

VIII. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

W odpowiedzi na niezaspokojone potrzeby w zakresie pomocy osobom z autyzmem i ich rodzinom, powstają organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia). Bardzo często zakładają je rodzice dzieci czy młodych osób z autyzmem lub profesjonalści. Stowarzyszenia i fundacje utrzymują się m.in. z pieniędzy przekazywanych przez grantodawców – realizują projekty, w ramach których okresowo podejmowane są różnorodne działania (np. zajęcia dla dzieci, grupy wsparcia, poradnictwo prowadzone przez okres 12 miesięcy).

Organizacje prowadzą często grupy wsparcia, grupy samopomocowe, zajęcia specjalistyczne dla osób z autyzmem. Są to także miejsca, w których można uzyskać informacje o możliwościach wsparcia, świadczeniach, instytucjach gdzie można zwrócić się o pomoc.

■ Spis organizacji w województwie świętokrzyskim

Kielce

Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddział Kielce

ul. Mieszka I-ego 79, 25-624 Kielce, tel./fax (041) 366 08 56, 345 69 90
e-mail: ktakielce@gmail.com
<http://ktakielce.awardspace.com/>

KTA prowadzi:

NZOZ Poradnię dla Osób z Autyzmem

Środowiskowy Dom Samopomocy Dla Osób z Autyzmem

Ośrodek Rehabilitacyjno - Edukacyjno - Terapeutyczno - Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem

ul. Krakowska 369, 25-820 Kielce, tel./ fax (041) 345 99 17, 502 227 041
e-mail: biuro@oretw.pl
<http://www.oretw.pl/>
<http://ktakielce.awardspace.com/>

Niepubliczne Przedszkole Specjalne dla Dzieci z Autyzmem

„Słowicza ferajna”

ul. Krakowska 369, 25-820 Kielce, tel./ fax (041) 345 99 17, 502 227 041
e-mail: biuro@oretw.pl
<http://www.oretw.pl/>
<http://oretw.pl/przedszkole-slowicza-ferajna/>

Skarżysko-Kamienna

Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym Umysłowo i Ich Rodzinom „PRAXIS”

ul. Spacerowa 31, 26-110 Skarżysko-Kamienna, tel./ fax (041) 251 10 41
(fax z dopiskiem „PRAXIS”), tel. kom. 0 788 864 498
e-mail: mariuszkawa.praxis@interia.eu, praxis2002@interia.pl
<http://www.praxis.vot.pl/>

Wiecej informacji na temat świadczeń i uprawnień dla osób z autyzmem i ich rodzin mogą Państwo uzyskać

w Ośrodku Informacyjno-Prawnym Fundacji SYNAPSIS

ul. Ondraszka 3, 02-085 Warszawa
tel. (022) 825 01 34
e-mail: poradnictwo@synapsis.org.pl
www.synapsis.org.pl

Skargi na łamanie praw dziecka przyjmuje:

Biuro Rzecznika Praw Dziecka

ul. Przemysłowa 30/32
00-450 Warszawa
tel. (022) 583 66 00, 800 12 12 12
fax (022) 583 66 96
e-mail: rpd@brpd.gov.pl
<http://www.brpd.gov.pl/>

Biuro jest czynne od poniedziałku do piątku w godzinach 08.15 - 16.15